

EYÜP-İDRİSKÖŞKÜ'NDE BİR ERENLER DURAĞI: KARYAĞDI BABA-HAFIZ BABA BEKTAŞI TEKKESİ

A SAINTS STOP IN EYUP-IDRISKIOSK: KARYAGDI BABA-HAFIZ BABA BEKTASHI DERVISH LODGE

Fahri MADEN¹

ÖZET

Karyağdı Baba Tekkesi'nin tarihi geçmişi XVI. yüzyıla kadar geri götürülmüştür. Buna göre tekke Horasan erenlerinden olup İstanbul'un fethine iştirak ettiği rivayet edilen Karyağdı Baba lakaplı Horasanî Seyyid Mehmet Ali Baba (ö. 1544) tarafından kurulmuştur. Bununla birlikte tekkenin tarihini, elimizdeki arşiv kayıtları XVIII. yüzyılın ikinci yarısından başlatmaktadır. 1779 tarihli arşiv kayıtlarına göre tekke 23 Eylül 1758 yılında Bosnalı Derviş Mustafa tarafından arsa ve ev vakfedilerek tesis edilmiştir. Daha sonra tekkede Derviş İsmail, Seyyid Abdi Baba, Derviş Ali bin Mehmet ve Debbağ Süleyman Baba post-nişinlik yapmışlardır. Nitekim 1826 yılında tekkede üç derişle birlikte Mustafa Baba'nın post-nişinlik makamında bulunduğu anlaşılmaktadır. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı ile birlikte Bektaşiliğin de yasaklanması üzerine Karyağdı Baba Tekkesi'nin meydan evi yıktırılmıştır.

1 Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

Böylece tekkenin faaliyetlerine son verilmiştir. Uzun yıllar yıkık bir halde kalan tekke Sultan Abdülmecit (1839-1861) döneminde Mehmet Necib Baba tarafından yeniden inşa edilmiştir. Necib Baba tekkede bir matbaa kurarak 1870'lerde Bektaşilik ve Hurufilikle alakalı kitaplar yayınlamış ve tartışmalara neden olmuştur. Bir ara İhlasî Mehmet Baba'nın yönetiminde kalan tekkede Hafız Mehmet Salih Baba 1917 yılına kadar post-nişinlik yapmıştır. Tekke onun ismiyle de bilinmektedir. Sıradışı bir kişilik sergilediği dile getirilen Hafız Baba'dan sonra bir süre boş kalan tekkeye 9 Ocak 1925 tarihinde İstanbul'da zakirbaşılığı ile meşhur olmuş Yaşar Baba post-nişin atanmıştır. Ancak kısa bir süre sonra tüm tekke ve türbelerin kapatılması hadisesinden Karyağdı Baba Tekkesi de etkilenmiştir. Burada 1940'ların başlarına kadar Hüseyin Mazlum Baba idaresinde gizlice toplantılar yapılmışsa da onun vefatıyla tekke tamamen atıl bir hale gelmiştir. Karyağdı Baba Tekkesi'nden geriye küçük bir hazire ile bina kalıntıları kalmıştır. Bu makalede Eyüp İdrisköşkü'nde faaliyet göstermiş olan Bektaşi tekkelerinden Karyağdı

Baba Tekkesi'nin tarihi serüveni arşiv kaynakları ışığında ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bektaşilik, Yeniçerilik, Karyağdı Baba Tekkesi, Mehmet Necib Baba, Hafız Baba, Yaşar Baba, Hüseyin Mazlum Baba.

ABSTRACT

Karyagdı Baba Dervish Lodge's history was taken back until XVI. century. Accordingly dervish lodge established by Karyagdı Baba nicknamed Khorasan Seyyid Mehmet Ali Baba (d. 1544) the saint of Khorasan and which is rumored to have participated in the conquest of Istanbul. However, we have archival records starts the date of dervish lodge from the second half of the XVIII. century. According to archival records dated 1779, dervish lodge were established land and house foundation established by Bosnalı Dervish Mustafa in 23 September 1758. Later, Dervish İsmail, Seyyid Abdi Baba, Dervish Ali bin Mehmet ve Debbag Süleyman Baba have made post-nisin at the dervish lodge. Indeed, in 1826, The dervish lodge is understood to have lived three Bektashi dervishes with Mustafa Baba. In 1826, upon the prohibition of the Bektashism together with the Janissaries, it meydan evi of Karyağdı Baba dervish lodge was demolished. Thus, the dervish lodge's activity was terminated. After standing in a ruined state for many years, the lodge was rebuilt by Mehmet Necib Baba during Abdülmecit (1839-1861) period. Necib Baba published books related

with Bektashism and Hurufism and has led to controversy by setting up a printing press in the dervish lodge in the 1870s. During a period, Hafız Mehmet Salih Baba made post-nisin up to 1917 under İhlasî Mehmet Baba's administration in dervish lodges. The dervish lodge is also known with his name. Yaşar Baba, who was famous as the zakirbash in Istanbul, has been appointed post-nisin in 9 January 1925 at the dervish lodges which has remained empty for awhile after Hafız Baba who is known as an extraordinary personality. But after a short time, the closure of the all lodges and tombs was also affected Karyağdı Baba Dervish Lodge. Even though the secret meetings were held at there under Huseyin Mazlum Baba until the early 1940s, the lodge has become completely inactive with his death. The ruins of the building and a burial area remained after the Karyağdı Baba dervish lodge. In this article, the Karyağdı Baba Lodge, one of the Bektashi dervish lodges which has served in Eyup-İdriskoşk, will be discussed in the light of archival sources.

Keywords: Bektashism, Janissary, Karyağdı Baba Dervish Lodge, Mehmet Necib Baba, Hafız Baba, Yaşar Baba, Hüseyin Mazlum Baba.

1. GİRİŞ: KARYAĞDI BABA

Tekke, Eyüp sırtlarındaki İdrisköşkü mevkiinde Karyağdı sokağında Piyer Loti Kahvesi'nin kuzeyinde bulunuyordu (Zarcone, 1994-IV: 475; Haskan, 1996: 109)². Bugün burası Gümüşsuyu mahallesi, Karyağdı sokağı ile Ballı Baba (eski adı Balı Baba) sokağının birleştiği yerde, 38 ada, 4-5-6. parselidir. Tekke vaktiyle bütün Bektaşî tekkeleri gibi yerleşim bölgesinden uzakta inşa edilmiştir. Tekkenin inşa edildiği yer Eyüp'ün en yüksek tepesidir. Tekke arazinin meyilli olmasından dolayı setlerle tahkim edilmiş, buraya çıkan yola büyük taşlar döşenmiştir (Haskan, 1996: 109).

Tekkenin Horasan erenlerinden olup İstanbul'un fethine iştirak eden Karyağdı Baba lakaplı Horasanî Seyyid Mehmet Ali Baba (ö. 1544)³ tarafından kurulduğu rivayet edilmektedir. Menkıbeye göre çok sıcak bir yaz mevsiminde kuraklıktan bizar olan halk Ali Baba'dan bir keramet göstermesini istemiştir. O da yaz mevsiminde kar yağdırmıştır. Bu sebeple Seyyid Mehmet Ali Baba'ya Karyağdı Baba lakabını vermişler ve bu lakap daha sonra Karyağdı Baba'ya dönüşmüştür (Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, 1281-I: 264; Zarcone, 1994-IV: 475; Özdamar,

1994: 24-26; Haskan, 1996: 109-111)⁴. Bununla birlikte tekkenin yakınında bir zamanlar kar kuyularının bulunması ve yaz aylarında İstanbul'un buz ihtiyacının buradan karşılanması (Haskan, 1996: 109), ayrıca 1779 tarihli bir arşiv kaydında şahitler arasında Karcıbaşı Halil Ağa'nın⁵ yer alması münasebetiyle Karyağdı Baba yakıştırmasının buradaki kar kuyularından ileri gelmiş olabileceği ifade edilmiştir (Yüksel, 2005: 195). Ayrıca bu düşüncüyü kuvvetlendiren bir husus tekkenin bulunduğu bölgenin arşiv kayıtlarında "Karlık Bayırı" (İstanbul Su Külliyyatı, İstanbul Şer'iyye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1806-1813), 2000-VI: 312, 380; İstanbul Su Külliyyatı, İstanbul Şer'iyye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1813-1817), 2000-VII: 215) ve "Kışkırı" (BOA, EV.MKT, 1196/51) olarak isimlendirilmesidir.

Sözünü ettiğimiz rivayetlerden başka Seyyid Mehmet Ali Baba'nun tarihi kişiliği ve vefat tarihi hakkında elimizde herhangi

2 XIX. yüzyıla ait arşiv kayıtlarında tekke "Hazret-i Ebî Eyüb Ensârî razî anhu'l-bârîde İdrisköşkü'nde Karyağdı tekyesi nâm mahalde" şeklinde geçmektedir (BOA, EV.MH, 91/43).

3 Ekrem Işın, Karyağdı Baba'nın 1544 yılında vefat ettiğini, dolayısıyla tekkenin kuruluşunun XVI. yüzyıl başlarına tarihlenebileceğini belirtmektedir (Işın, 1994-II: 134).

4 Ankara İtfaiye Meydanı'nda "Karyağdı" adını taşıyan bir türbe vardır. Ankara'daki bu türbenin Eyüp İdrisköşkü'ndeki Karyağdı Baba tekkesiyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Ankara'daki Karyağdı Sultan bir kadındır. İkisi arasındaki temel benzerlik ikisine de aynı keramet atfedilmesidir. Rivayete göre Ankaralı olduğu söylenen Karyağdı Hatun, doğum esnasında ölmüştür. Ölümünden önce Karyağdı Sultan hastalanmış ve ateşi çok yükselmiştir. Allah'tan kar yağdırmasını isteyen Karyağdı Hatun'un duası kabul olmuş ve yaz ayları olmasına rağmen Ankara'ya lapa lapa kar yağmıştır. Bunu gören insanlar, bu kadının ermiş olduğuna kanaat getirmişlerdir (Şahin, 2013, s.55).

5 Bir başka arşiv kaydında Karcıbaşı Mehmed Reşid Ağa ismi geçmektedir (İstanbul Su Külliyyatı, İstanbul Şer'iyye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1806-1813), 2000-VI: 312).

bir bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte Horasan'dan İstanbul kuşatmasına katılmak üzere gelen cihad ve gazâ erlerinin Bektaşî menakıbnâmelerinde yer almalarının yanı sıra birçoğunun kabrinin yanında sonradan bir Bektaşî tekkesi inşa edildiği görülmektedir. Büyük Çamlıca'daki İvaz Fakih, Merdivenköy'deki Şahkulu Sultan, Beykoz'daki Akbaba, Maltepe'deki Daver Baba, Kazlıçeşme'deki Eryek Baba ve Fatih'teki Ciğerci Baba, Erdi Baba gibi (Yüksel, 2005: 195). Karyağdı Baba Bektaşî Tekkesi de aynı şekilde bir Horasan ereni olan Seyyid Mehmet Ali Baba'nın kabri yanında faaliyete geçirilmiştir. Nicolas Vatin ve Thierry Zarcone, bu efsanevi kurucuları diğer devrişlerden ayıran temel özelliklerinden biri olarak mezarlarının başındaki özel biçimli bir tac bulunmasını göstermektedirler (Vatin-Zarcone, 1999: 147). Keza Karyağdı Mehmet Ali Baba'nın tekke haziresindeki kabrinin başındaki kalın ve silindirik şahide elifi tâclı (Horasanî) olup kitabesinde Karyağdı Ali Baba "Horasanî" lakabıyla anılmaktadır.

XIX. yüzyılın sonlarında post-nişin bulunan ve "Karyağdının hâdimiyem" diyerek ona bağlılığını belirten Hafız Baba Karyağdı Baba'nın Anadolu'ya Horasan'dan geldiğini, soyunun İmam Kazım yoluyla Hz. Ali'ye dayandığını ve yaz ayında kar yardırdığını bir şiirde şöyle anlatmaktadır:

"Horasan'dan gelip diyâr-ı Rûma
Üçler kapısında iskân eyledi
Ceddi İmâm-ı Kâzım nesl-i Murtazâ
Kırkların serdârı Karyağdı Baba

Nice velâyetler etti âşikâr
Sahâvet ma'deni yağdırdı karlar
Bahar eyyâmında oldu bu demler
Gösterdi burhânı Karyağdı Baba

Huzurunda niyaz eyleyip duran
Bahtiyar ol kimse sâcid-i Rahman
Safa nazarından bulurlar derman
Hikmet-i Lokmandır Karyağdı Baba

Cân u dilden Hâfız eyle hidmeti
Eşiğine baş koy olsun himmeti
Çeşme-i feyzinden nûş et kevseri

Âli neseb şâhum Karyağdı Baba" (Şahin, 2013: 212-213, 295, 302-303).

2. KARYAĞDI BABA TEKKESİ'NİN KURULUŞU

Karyağdı Baba ile ilgili rivayetler bu tekkenin tarihinin XVI. yüzyıla dayandırılmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte XVII. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul Bektaşî tekkeleri hakkında bilgiler veren Evliya Çelebi'nin bu tekkeden söz etmemesi tekkenin o dönemde faal olmadığını göstermektedir⁶. Ekrem Işın, Divan Edebiyatı Müzesin'deki Revnakoğlu Arşivi'nde bu-

6 Örneğin Evliya Çelebi, Eyüp Sütlüce'deki Caferabad Tekkesi hakkında bilgiler vermektedir (Evliya Çelebi 2006-1: 18).

lunan bir kayda dayanarak Karyağdı Baba Tekkesi'nin Kayseri'nin Kırat kasabasından Mehmed Bey'in inşa ettirdiğini, ayrıca kendi türbesinde yakılmak üzere tekkeye senelik 6 kilo zeytinyağı vakfettiğini belirtmektedir. Fakat tarih belirtmemektedir (Işın, 1994-II: 134).

Karyağdı Baba Tekkesi'nin kuruluşu ile ilgili bu rivayetlerden başka elimizde 1779 tarihli arşiv kayıtları mevcuttur. Bu kayıtlara göre 1779 yılında tekke Bosnalı Derviş Mustafa⁷ isimli bir Bektaşî babası tarafından kendi arsası vakfedilerek 23 Eylül 1758 tarihinde yeniden kurulmuştur. Bektaşî tarikâtından, hayır sahibi Bosnevî Derviş Mustafa, Eyüp'te Zeynep Hatun mahallesinde Eyüb Câmîi vakfına ait yıllık 180 akçe mukataa geliri bulunan, iki tarafı Müslüman mezarlığı, bir tarafı Velizâde Efendi bahçesi, diğer kenarları yol ile çevrili arsasını, üzerinde yeni inşa ettirdiği etrafı taş duvarlı ve küçük ahırlı, tek kapılı tahtânî küçük odayı vakfetmiştir. Vakıf şartı olarak bu küçük tekkede hayatı boyunca kendisi oturmayı; vefatı üzerine tekke şeyhliği ve vakıf mütevelliliği görevinin varsa evladına, evladının olma-

7 Mustafa Baba'nın Baltacı Mehmet Paşa ile birlikte Rus harbine katılıp parmaklarını kaybettiği rivayet edilmektedir. Ayrıca Bektaşîliğin yanı sıra Halvetiliğe intisap etmiş ve Karyağdı Tekkesi'nin yakınındaki Çolak Hasan Efendi Tekkesi'nde Halveti şeyhliği yapmıştır. 1769 yılında Ordu-yı Hümayun şeyhliğine atanan Mustafa Baba aracılığıyla İstanbul'da Bektaşîlik diğer tarikatlarla yakın ilişki kurmuştur. Mustafa Baba I. Abdülhamit döneminde vefat etmiş ve cenazesi Kaşgari Tekkesi haziresine defnedilmiştir (Muslu, 2003: 505; Işın, 1994-II: 134).

ması durumunda kendi halifelerinden en salihine verilmesini istemiştir. Halifelerinden bir kimse bulunmaz ise Hacı Bektaş Veli Tekkesi post-nişininin arzıyla Bektaşî şeyhlerinden birine verilmesini şart koşmuştur. Ayrıca tekkede oturan ve vakfı yöneten kişilerin gelirleri tekkenin tamirine harcamalarını ilave etmiştir (BOA, C.EV, 477/24138).

Yine 1779 tarihli bu kayıtlardan tekkenin ilk post-nişini Bosnalı Derviş Mustafa'nın evlatsız olarak vefat ettiği; tekke şeyhliği için Derviş İsmail ile Derviş Ali bin Mehmet arasında post-nişinlik mücadelesi yaşandığı anlaşılmaktadır. Buna göre Derviş İsmail, Hacı Bektaş Veli Tekkesi seccadenişini Şeyh Abdülatif Efendi'nin⁸ arzıyla tekkeye atmasını yaptırmış, buna karşılık Derviş Ali bin Mehmet Eyüp mahkemesine dava açmıştır. Bunun üzerine Eyüp kadısı Derviş İsmail'e verilen beratı iptal ederek tekkenin yönetimini Derviş Ali bin Mehmet'e bırakmıştır (BOA, C.EV, 477/24138).

Sözünü ettiğimiz bu kayıtlarda Karyağdı Mehmet Ali Baba'dan ve türbesinden söz edilmemektedir. Bu durum Karyağdı Mehmet Ali Baba türbesinin burası Bektaşî tekkesi haline geldikten sonra ihdas edilmiş olabileceği ihtimalini doğurmaktadır. Ayrıca tekkenin kuruluşundan sonra vakfedilen arsaya bitişik bazı kabirlerin de tekke haziresine katılmış olması muhtemeldir. Bunlarla birlikte 1779 yılında tekkenin tevliyet

8 Şeyh Abdülatif Efendi, 1764-1804 tarihleri arasında Hacı Bektaş Veli Tekkesi'nde post-nişinlik yapmıştır.

ve şeyhliğini Derviş İsmail'den geri alan Derviş Ali bin Mehmed'in adının sonradan Mehmet Ali Baba olarak anılması ve bu zatın tekkenin yanındaki kuyularda kar (buz) oluşturup yazın halka dağıttığı rivayetleri, Karyağdı Mehmet Ali Baba'nın bu zat olduğu ihtimalini güçlendirmektedir (Yüksel, 2005: 196, 200).

1779 tarihli arşiv kayıtlarında her ne kadar tekke Karyağdı adıyla anılmıyorsa da, İstanbul'daki tekke, zâviye ve hankâhlara dair 13 Kasım 1784 tarihli bir vesikada bu tekke "İdris Köşkü civarında Karyağdı Baba Tekkesi" şeklinde yer almaktadır (Çetin, 1981: 587). Yine 1805 tarihli diğer bir tekke listesinde de Karyağdı adı ile zikredilmektedir (Zarcone, 1994-IV: 475).

Öte yandan Derviş İsmail'den tekke yönetimini devralan Derviş Ali bin Mehmed, uzun süre huzurlu bir şekilde tekkeyi idare edememiştir. Zira Derviş İsmail'in tekkeye tekrardan müdahalesi söz konusu olmuş, bu defa Derviş İsmail tekkeden uzaklaştırılmış ve yerine 1782 yılında Seyyid Abdi Baba post-nişin tayin edilmiştir (BOA, C.EV, 606/30600). Abdi Baba ayağındaki rahatsızlık nedeniyle "A'rec (Topal)"⁹ lakabıyla anılmıştır. Oğlu Mustafa Baba da aynı lakapla anılıp o da Karyağdı Baba Tekkesi'nde post-nişinlik yapmıştır. Nitekim 1826 yılında

Bektaşî tekkelerinin kapatıldığı sırada tekede Mustafa Baba post-nişin bulunmaktaydı (Ayvansarâyî, 1281-I: 264; Esad Efendi, 1243: 212)¹⁰.

Bununla birlikte 1803 yılında Seyyid Abdi Baba'dan sonra ikinci defa Derviş Ali bin Mehmed'in tekkede post-nişinliği getirildiği anlaşılmaktadır (BOA, C.EV, 606/30600). Ayrıca bu tekkede Hicrî 1227 (Miladî 1812-1813) yılında vefat eden Debbağ Süleyman Baba'nın da post-nişinlik yaptığı tespit edilmektedir (Muslu, 2003: 505; Işın, 1994-II: 134).

XIX. yüzyılın başlarında tekkenin yanına Şeyh Mustafa Efendi bin Mehmet tarafından bir çeşme inşa ettirilerek tekkenin bulunduğu bölgedeki Karlık Bayırı civarından su gettirilmiştir. Ayrıca bu çeşmenin hizmetlerinin görülmesi için ise para vakfedilmiştir. Daha sonra zikredilen çeşmenin tamir gibi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla çeşitli vakıflardan tahsisatlar ayrılmıştır (BOA, EV.MH, 91/43; İstanbul Su Külliyyatı, İstanbul Şer'iyeye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1806-1813), 2000-VI: 312-313, 380-381; İstanbul Su Külliyyatı, İstanbul Şer'iyeye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1813-1817), 2000-VII: 215-216).

9 Seyyid Abdi Baba'nın tekkenin ilk şeyhi Mehmet Ali Baba'dan sonra meşihati üstlendiği, hafif aksak olduğu için A'rec lakabıyla anıldığı ve vefat tarihinin bilinmediği ifade edilmektedir. Vefatından sonra ise yerine Mustafa Baba geçmiştir (Muslu, 2003: 505).

10 Zarcone'a göre Hadîka'da aynı bölgede bulunan Çolak Hasan Efendi Tekkesi'nden söz edilirken yanlışlıkla Karyağdı Tekkesi'nin şeyhleri hakkında bilgi verilmiş, 1826'da Birgi'ye sürülen Mustafa Baba (Dede) ile babası Abdi Baba'nın adları zikredilerek ikisi de A'rec (Topal) olarak ifade edilmiştir (Zarcone, 1994-IV: 476).

3. KARYAĞDI BABA TEKKESİ'NİN YIKTIRILMASI

1826 yılında Yeniçeri Ocağı ile birlikte Bektaşiliğin de yasaklanması üzerine İstanbul'dan başlayarak Bektaşi tekkelerinin son 60 yılda yapılanlarının yıkıtılması istenmiştir. Bu süreçte Karyağdı Baba Tekkesi de devlet görevlileri tarafından basılıp içerisinde bulunan şeyh ve dervişler tutuklanarak meydan evi yıkıtılmış, türbe mahalline ise dokunulmamıştır (BOA, EV.THR, 67/64; Esad Efendi, 1243: 212).

Karyağdı Baba Tekkesi'ni kapatmaya hocagândan ve mektubi defteri halifelerinden Seyyid İbrahim Nazif Efendi ve Hassa mimarı halifelerinden Tahir Efendi görevlendirilmiştir. Bu memurlar tekkeye giderek şeyh ve dervişleri buradan çıkarmışlar, ardından tekkenin yalnızca meydan odası yıkıtılıp müştemilatıyla üç odalı hanesi ile üzeri kiremit puşideli türbe bırakılmıştır. Ayrıca tekkenin Eyüp civarında Sultan Bayezid vakfından 1.300 zira (746 metrekare) bahçesi olduğu, Eyüp kazası mahallelerinden Zeynep Hatun mahallesinde Derviş Mustafa'nın bina eylediği zaviye ve haneyi Eyüp Camii'ne 180 akçe vermek üzere vakfederek evladına bıraktığı, evladı bulunmadığı takdirde en salih halifesine şart ettiği anlaşılmıştır. Neticede hane, arsa ve bağların ilgili vakfa, mülk olanların varislere bırakılması emredilmiştir (BOA, MAD, 9766, s.339; MAD, 9731, s.406; BOA, EV.MH, 67/62).

Karyağdı Baba tekkesi kapatılıp yıkıtılırken burada ikamet eden tekke şeyhi Mustafa Baba ile Derviş Ahmet, Derviş Abbas Baba ve Derviş Hüseyin Baba isimlerindeki üç müridi Güzelhisar'a sürgün edilmişlerdir (BOA, C.ZB, 46/2282)¹¹. Mustafa Baba'nın geride kalan validesi, zevcesi, kerimesi ve küçük oğlunun ise tekke müştemilatından olan üç odalı hanede ikametlerine müsaade edilmiştir (BOA, MAD, 9766, s.339; BOA, MAD, 9731, s.406; BOA, EV.MH, 67/62).

4. KARYAĞDI BABA TEKKESİ YENİDEN AÇILYOR: MEHMET NECİB BABA

Sultan II. Mahmut döneminin sonlarından itibaren Bektaşiler üzerindeki baskının giderek yumuşaması üzerine İstanbul'daki tekkeler yeniden açılmaya başlamıştır. Ancak Sultan II. Mahmut'un Bektaşiliğin yasaklanmasına dair fermanı halen yürürlükte olduğundan Bektaşi tekkeleri Nakşi adı altında açılmıştır.

Yasağın Sultan Abdülmecit döneminde iyice yumuşamasıyla Karyağdı Baba Tekkesi Mehmet Necib Baba bin Mehmet Arif Efendi tarafından yeniden ihya edilmiştir. Aslen Karamürselli olduğu tahmin edilen Mehmet Necib Baba 1814 tarihinde doğmuştur (Haskan, 1996: 111). Ancak tekkeyi hangi tarihte yeniden inşa ettirdiği bilinmemektedir. Bununla birlikte 1859 yılına ait iki

¹¹ Esad Efendi, Birgi'ye sürgün edildiklerini belirtmektedir (Esad Efendi, 1243: 212).

arşiv kaydından daha önce Ayasofya-i Kebir Şeyhi Küçük Efendi'nin Yedikule civarındaki Feyziye Hankâh'na mahsus iken kesilmiş olan günlük üç kıyye etin 6 Mart 1858 tarihinden itibaren Karyağdı Baba Tekkesi Şeyhi Mehmet Necib Efendi'ye tayin edildiği anlaşılmaktadır¹². Yine 1876 tarihli bir arşiv kaydında tekkenin açık olduğu ve tekkeye günlük 2,5 kıyye et tayin edildiği tespit edilmektedir (BOA, EV.MH, 1859/61).

Öte yandan Mehmet Necib Baba, Karyağdı Baba Tekkesi'nde bir matbaa kurup taşbaskı (litography) usulüyle Bektaşilik ve Hurûfilikle ilgili kitaplar basmıştır. Bu sebeple "Matbaacı" lakabıyla anılmıştır (Işın, 1994-II: 136). Baba 1871 yılında iki defa Fadlullah-ı Hurûfî'nin Cavidânnâmesi'nin tercümesi olan Ferişttehâde Abdülmecit İzzeddin'in İşknâme-i İlâhî'sinin taşbaskısını yaparak onar kuruşa, hatta Ramazan'da Fatih ve Bayezid Camileri avlularında cüz'i bir fiyata sattırmıştır (Aktaş, 1999: 39, 144). Böylece Necib Baba, Hurûfiliğin temel eserlerinden olan İşknâme-i İlâhî'yi basarak Hurûfilikle beraber Bektaşilik tartışmalarını

da alevlendirmiştir¹³. Ayrıca burada basılan kitaplardan biri tasavvufi hikmetlerin derlendiği 1874 tarihli 20 sayfalık Risale-i Layihât-ı Câmî'dir. Kitabın ilk sayfasında "Maarif Nezaret-i Celîlesi ruhsatı ile Karyağdı Tekkesi'nde Necib Baba Efendi'nin matbaasında tab' ve temsil olunmuştur." kaydı yer almıştır (Zarcone, 1994-IV, s.476; Vatin-Zarcone, 1999: 149; Işın, 1997: 55).

Öye yandan 1874 yılında Necib Baba'nın matbaasında bastırıldığı yıllık takvimin bastırılmasına ve satılmasına izin verilmemiştir. Öncelikle ele geçirilen takvimin incelenmesi istenmiş, yapılan tahkikat neticesi Necib

13 1826 tarihinde Yeniçeriliğin lağvedilmesinin ardından meydana gelen Bektaşilikle ilgili tartışmalar, Mehmet Necib Baba'nın Hurûfilikle alakalı kitabı basmasıyla yeniden alevlenmiş ve gerginliğe neden olmuştur. Zira dönemin ilmiye mensuplarından Harputlu İshak Hoca, Bektaşiler aleyhine Kâşifü'l-Esrar ve Dâfi'ü'l-Eşrar adlı meşhur eserini yayınlamıştır. İshak Hoca, kitabına Bektaşileri din dışı olarak nitelendiği şu sözlerle başlamaktadır: "Malum ola ki, ehl-i İslâm idlâl ile meşgul eden tavâifin en başlıcası tâife-i Bektâşiyân olup, halbuki bunların akvâl ve ef'allerinden ehl-i İslâm'dan olmadıkları malum ise de bin iki yüz seksen sekiz (1288) tarihinde bütün bütün izhâr eylediler..." (İshak Hoca, 1290: 2). İshak Hoca kitabının bazı yerlerinde Bektaşi babalarıyla ilgili naklettiği rivayetlerin dışında, kitabının tümünü uzun uzun Hurûfiliğin eleştirisine ayırmıştır. Böyle olmakla birlikte İshak Hoca'nın kitabı gerek Bektaşi gerek diğer kesimlerde büyük yankı uyandırmıştır. İshak Hoca, Bektaşileri ifşa ediyorum diye aslında Hurûfiliğe saldırmıştır. Oysa herkes bu kitaptan Bektaşilerin sırrını çözdü diye satın almış (Ahmed Rıfki, 1325-I: 6-7), bu durum Bektaşilere karşı halk içinde infial uyanmasına neden olmuştur. Bunun üzerine bazı Bektaşi babaları da bu kitaba reddiyeler kaleme almışlar, böylece tartışmalar sürüp gitmiştir.

12 Yedikule'deki Feyziye Hânkâh'na tahsis edilmiş iken Karyağdı Baba Tekkesi'ne verilen etin tekrar eski yerine iade edilmesi için Hacı Hafız Galip Efendi bir başvuruda bulunmuştur (BOA, A.MKT.MHM, 161/22; BOA, A.DVN, 144/67; BOA, A.MKT.NZD, 287/90).

Baba'nın bu takvimleri ruhsatsız olarak bastırıldığı anlaşılmıştır. Ruhsat verilmesi gündeme geldiğinde ise "takvim-i mezkûr ahkâm-ı nücûmiye-i atika üzerine cem ve tertip olunup bu ise gayr-i musaddak bir takım hayalâtтан ibaret esassız olduğuna nazaran" denilerek takvimin yayınlanmasına müsaade edilmemiştir. Ayrıca takvimin nüshalarının satılan yerlerden toplattırılması ve hangi matbaada bastırılmış ise diğer nüshalarının toplatılması ve matbaadaki taş üzerindeki yazıların da silinmesi emredilmiştir. Bu arada bir süre Necib Baba'nın matbaası da kapatılmış, ancak daha sonra matbaaya ruhsat verilmiştir (BOA, MF.MKT, 16/177; BOA, MF.MKT, 17/63; BOA, MF.MKT, 1/11).

Karyağdı Baba Tekkesi'nde kurduğu matbaada bastığı kitaplarla tartışmalara ve gerginliklere yol açan Mehmet Necib Baba 11 Mart 1876 tarihinde vefat etmiş, cenazesi tekke haziresine defnedilmiştir. Necib Baba'nın Karyağdı Baba Tekkesi'nin yanı sıra Bursa'daki Abdal Murad ve Mir-i Büdelâ tekkelerinin de şeyhliklerinin tevcih edildiği bilinmektedir (Yüksel, 2005: 204).

5. KARYAĞDI BABA TEKKESİ'NDE İHLÂSÎ MEHMET BABA DÖNEMİ

Sadeddin Nüzhet Ergun'a göre Mehmed Necib Baba'dan sonra tekkede oğlu "İhlâsî" lakaplı Mehmet Baba bir süre post-nişinlik yapmıştır. Ergun, "İhlâsî" başlığı altında şu bilgileri vermektedir: "İhlâsî:

Karamürselli'dir. Asıl ismi Mehmed, mahalası İhlâsî'dir. Halk arasında Tokmak Baba diye şöhret kazanmıştır (Işın, 1994-II: 136)¹⁴. Bağ ve zeytinlikleri ile meşgul olurdu. Her gördüğü kimseye sürek olsun çörek olsun, Ehl-i Beyt'i seven olsun dermiş ki bu söz İstanbul Bektaşîleri arasında darb-i mesel hükmüne geçmiştir. Eyüp Sultan'da Gümüşsuyu'nda kendi babasının post-nişin olduğu Karyağdı Baba Tekkesi'nde bir müddet babalık etmiştir. Hicrî 1315 (Miladî 1897-1898) tarihlerinde vefat ederek tekke haziresine defnolunmuştur" (Ergun, 1956: 217). Oysa İhlâsî Baba'ya ve Karyağdı Baba Tekkesi'nde post-nişinlik yaptığına dair başka kaynakta bir bilgiye ulaşamadığı gibi tekke haziresinde de kabrine tesadüf edilmemiştir (Yüksel, 2005: 204-205). Böyle olmakla birlikte İhlâsî Baba nefeslerinde Karyağdı Baba'dan büyük bir saygı ve hürmetle bahsetmektedir. Bir şiiri şöyledir:

"Hayat iklimine seyrana geldim
Gösteren seyranı Karyağdı Baba
Görüp esrarına hayrana geldim
Döndüren devranı Karyağdı Baba

Her kim ister bu menzile ermeye
Kararmış kalbinin pasın silmeye
Erenler payine yüzün sürmeye
Mü'minin imanı Karyağdı Baba

¹⁴ Eyüp'te Tokmak Dede isminde 21 Eylül 1925 tarihinde Mehmed Efendi'nin şeyh bulunduğu bir tekke bulunmaktadır (VGMA, Tekâyâ ve Zevâyâyâ Mahsûs Defter, Nr. 109, s.35).

Hay âşık beyhude gezme avare
Hasta dil mülkünü düşür tımare
Erenlerden ise derdine çare
Dertliler dermanı Karyağdı Baba

Muhipler kuyunu tutarsa imlâ
Mürşit himmeti ile olur bir deryâ
Veliler nazarı gevher ü kimyâ
Bu bahrın ummanı Karyağdı Baba

Tecelli-yi Musa'ya vesile Tûr
Vücut künyesinde anı ara dur
Ey talip hizmette eyleme kusûr
Merd eder meydanı Karyağdı Baba

İhlâsî ümidin kesmez Ali'den
İkrar bendesidir kâlu belîden
Hayır, safa, nazar himmet veliden
Ganidir ihsanı Karyağdı Baba" (Ergun, 1930: 178)

6. HAFIZ MEHMET SALİH BABA

Tekke post-nişinliğine daha sonra "sıradışı bir kişilik sergileyen" (Zarcone, 1994-IV: 476) Hafız Baba geçmiştir. 1847 yılında İstanbul'da doğan "Hafız Baba'nın asıl adı Mehmed Salih, mahlası ise Hafiz'dır. Kayıtlara Hafız Baba şeklinde geçen şairin, mahlası onun lakabı veya unvanı haline dönüşmüştür. Kendisinin de Divanı'nda beyan ettiği gibi adı, asıl adının ve mahlasının birleşmesiyle "Hafız Mehmet Salih Baba" veya "Mehmet Salih Hafız Baba" şekillerinde de kullanılmıştır." (Ergun, 1930: 129; Şahin, 2013: 81).

Hafız Baba'nın "babalık" mertebesine hangi Bektaşî tekkesinde ulaştığı bilinmemektedir. Ancak mürşidim dediği Hacı Hüseyin Baba'nın¹⁵ Arnavutluk Bektaşîlerinden olması Hafız Baba'nın dervişlik dönemini bu bölgede geçirmiş olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir (Şahin, 2013: 82).

Sadettin Nüzhet Ergun, Hafız Baba'nın medrese tahsili aldığını söylemektedir (Ergun, 1930: 129). "Divanı'ndaki şiirlere bakıldığında bu bilginin doğru olabileceğini söylemek mümkündür. Aruz ölçüsüyle şiirler söylemeye çalışan Hafız Baba'nın bu ölçüyü kullanabilmek için medrese eğitimi aldığını düşünebiliriz. Divan'ın mukaddimesinde de Hafız Baba, 'Nice yıllar ilm-i sûrî ahz-ı tahsil eyledim gitti cehlim ey hâce' diyerek de eğitimiyle ilgili önemli bir bilgi paylaşmıştır. Ayrıca şiirlerinde Hurufilikle ilgili ifadeleri ve bilgileri kullanması da onun Hurufilik kaynaklarını takip edebilecek derecede tahsile sahip olduğunu göstermektedir. Ayet ve hadislerden sık sık iktibaslar yapması veya onlara telmihlerde bulunması da onun dini kaynakları yakinen takip ettiği sonucunu doğurmaktadır" (Şahin, 2013: 83).

Hafız Mehmet Salih Baba medrese tahsilinin ardından Eyüp'te İdrisköşkü yakınlarındaki Zeynep Hatun Camii'nde imam ve hatiplik görevinde bulunmuştur (Şahin,

15 Arnavutluğun Martenes bölgesinde bu babanın adıyla anılan bir Bektaşî tekkesi bulunmaktadır. Muhtemelen Hafız Baba'nın burada yetişmiştir. Hafız Baba mürşidi Hüseyin Baba için bir nefes söylemiş ve onun yetişmesindeki etkisini ve kendisinin mürşidine verdiği değeri ortaya koymuştur (Şahin, 2013: 84-85).

2013: 79). Böylece Bektaşiliğin Sünnî cemaat içinde de taraftar bulmasına ve yayılmasına hizmet etmiş, Karyağdı Baba Tekkesi'nde Bektaşilikteki hoşgörülü tutumun yaşamasını sağlamıştır (Işın, 1994-II: 136). Hafız Baba imamlık görevini başında Bektaşi fahri ile yaptığından şikâyet konusu olmuş, bu konuda dönemin şeyhülislamı şikâyetçilere cevaben "İyi ya daha ne istiyorsunuz? O adam 'Bektaşiler namaz kılmaz' diye şayi olan rivayetin asılsızlığını ispat ediyor." demiştir (Ergun, 1930: 129).

Hafız Baba şiirinde "Mezhebim Hak Ca'feridir gayrıyı bilmem bugün" diyerek Caferi mezhebine mensup olduğunu söylemektedir. Ayrıca "Horasni Şemimiyem Aleviyem Aleviyem" mısrasıyla başlayan şiirinde mürşidi Hacı Hüseyin Baba'nın da bağlı olduğu Şemimi'den başlayarak Hz. Ali, Sarı Saltuk, Hacı Bektaş Veli, Kızıl Deli, Balım Sultan ve Karyağdı Baba'ya kadar Bektaşiliğin temel taşlarını sıralamış ve bunlarla yakınlığını belirtmiştir. Bu şiirde "Alevi" sözünü defalarca tekrarlayarak yolunu açıkça ilan etmiştir. Yine başka bir şiirinde hangi yola mensup olduğunu söyle anlatmaktadır: "Hem Aliyy'ül-Murtaza ehl-i beyt-i sâbirana bende oldum derdime buldum deva/Pirim üstadım Hacı Bektaş Veli'nin yoluna canımı ettim fedâ" (Şahin, 2013: 83-84).

Niş muhacirlerinden Hacı İsmail Beyzade Osman Bey'in 1304 (1886-1887) tarihli Mecmua-i Cevami'nde zikredilen ve dokuz adet "tarik-i nazeninden Bektaşi tekkeleri" arasında gösterilen Karyağdı Baba Tekkesi Eyüp Sultan Gümüşsuyu mevkiinde bulun-

maktaydı (Hacı İsmail Beyzade Osman Bey, 1304:74). 1890 tarihli Bandırmalizâde Ahmed Münib Efendi'nin Mecmua-i Tekâyâ'sında "Eyüp'de Karyağdı nam mahalde" Nakşi tekkesi olarak gösterilen tekkenin şeyhi Salih Efendi'dir (Bandırmalizâde Essey-yid Ahmed Münib-i Üsküdarî, 1307: 15). XX. yüzyılın başlarına ait "Bektaşi Sırrı'nın adlı eserinde de Hafız Baba tekkenin mevcut post-nişini olarak kaydedilmiştir (Ahmed Rıfki, 1328-II: 124). Halûk Şehsuvaroğlu ise Karyağdı Tekkesi'ni Eyüp'de Karyağdı adlı yerdeki Nakşi tekkesi olarak belirtmektedir (Şehsuvaroğlu, 2005: 269).

Hafız Salih Baba, 11 Şubat 1917'de vefat etmiştir. Mezarı tekke haziresinde olup Bektaşi sikkelidir. Tekkenin haziresinden anlaşıldığına göre İbrahim Selim adında bir erkek evladı olmuştur. Bundan başka Hafız Baba'nın ailesiyle ilgili başka bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bununla birlikte 1918 Tarihli Tekâya ve Merakizi Defteri'nde Karyağdı Baba Tekkesi şeyhi olarak "Şeyh Salih Efendi" ismi yer almaktadır (Albayrak, 1996-V: 24, 42). Yeşilzâde Mehmed Salih'in 1919 tarihli Rehber-i Tekâyâ'sında ise Karyağdı Tekkesi'nin Eyüp-Karyağdı'da bulunduğu ve ayin günü Perşembe olan bir Nakşi tekkesi olduğu haber verilmektedir. Bununla birlikte Yeşilzâde listenin sonunda Karyağdı Baba Tekkesi'ni İstanbul'daki on iki Bektaşi tekkesinden biri olarak saymaktadır. Ayrıca müellif sonradan tekkenin yanına "Bektaşi'dir" notunu düşmüştür (Aşkar, 2000: 147, 158). Aynı döneme ait Hasluck'un Christianity and Islam Under The Sultans adlı eserinde de tekke şeyhi olarak Şeyh

Hafız Baba adı geçmektedir. Tekkenin adı ise “Kariadin” şeklinde ifade edilmektedir (Hasluck, 1929-II: 517).

Hafız Baba’nın post-nişinliği sırasında 1894 tarihinde Karyağdı Baba türbesinin tamiri söz konusu olmuştur. Arnavutluk’taki Leskovik Zeynelâbidîn Baba Dergâhı post-nişini 60 kuruş, Baçka dergâhı post-nişini Abdülfettâh Baba 100 kuruş, Ergiri Dergâhı post-nişini Ali Baba 150 kuruş; Koştan Dergâhı post-nişini Ahmet Baba 340 kuruş; yine aynı dergah dervişlerinden Derviş Süleyman ve Derviş Kahraman 25 kuruş; Karasi Dergâhı post-nişini Sadık Baba 20 kuruş; Martaneş Tekkesi post-nişini Yaşar Baba 108 kuruş, toplam 803 kuruş para yardımında bulunmuşlardır. Ayrıca tekkeye Yunanistan’ın Alasonya bölgesindeki Bektaşiler ile Makedonya’nın Manastır bölgesindeki Kolonya (Ersek) ahalisinden maddi yardımlar ulaşmıştır. Bu yardımlar Hafız Baba döneminde Makedonya, Yunanistan ve Bulgaristan Bektaşi tekkeleriyle Karyağdı Tekkesi’nin ilişkilerini iyice artmıştır (Şahin, 2013: 56). Keza Hafız Baba’nın şiirleri de bu bölgeyle olan bağlarını kanıtlamaktadır. Balkanlardaki Bektaşi büyüklerine ve müşşidine yazdığı şiirler, kendisinin bu bölgelerde yaşadığını, buradaki tekkeleri ve türbeleri gördüğünü göstermektedir. Bununla beraber Hafız Baba’nın Karyağdı Baba Tekkesi’nin postuna oturmasıyla Arnavutluk’taki Bektaşiler, sık sık bu tekkeyi ziyaret etmiştir. Böylece Karyağdı Tekkesi, Arnavutluk Bektaşilerinin İstanbul’daki merkezi haline gelmiştir (Şahin, 2013: II, 66, 81).

Hafız Baba şair olması hasebiyle geride 221 şiirden meydana gelen ve mezar taşı kitabesinde de zikredilen bir Divan-ı Aşk bırakmıştır. Divan’daki şiirleri Hafız Baba, bizzat kendisi kaleme almıştır. Bu nefesler Hafız Baba’nın sözlü geleneği takip eden, aynı zamanda yazılı kültüre de yabancı olmayan bir şair olduğunu da göstermektedir (Şahin, 2013: 83, 97, 225-228). Onun şairliği, şiirleri ve Hurufiliği ile ilgili şu değerlendirme yapılmıştır:

“Hafız Baba, kaynaklarda şen ve şuh meşrep bir Bektaşi olarak geçer. Şiirin yanı sıra musiki konusunda da bilgi sahibi olduğunu söyleyen kaynaklar olmakla birlikte bu konuda kayıtlara geçmiş bir eseri veya başka bir etkinliği bulunmamaktadır. Şiirini, Bektaşilik yolunun felsefesini anlatmaya, Bektaşi büyüklerini övmeye, Kerbela gibi üzücü olaylarla ilgili duygularını dile getirmeye, Nevruz tarzındaki özel günlerde hissettiği neşe ve sevinci aktarmaya adanmış Hafız Baba, bu anlamda Bektaşi şiir geleneğinin merkezinde yer almıştır. Hafız Baba, Bektaşiliğin terimlerine ve felsefesine hâkim bir Bektaşi şairidir. Ancak Hafız Baba’nın şiir hususunda öne çıkan özellikleri arasında Hurufi tavrı önemlidir. Hurufilikle tanınmış, şiirlerinde Hurufiliğin esaslarına yer veren şairlerde rastladığımız bazı unsurlar, Hafız Baba’nın şiirlerinde de vardır. Hurufi olduğuna dair kendisinin açık bir beyanı yoktur, ancak böyle bir beklenti de zaten nafildir. Bektaşilik içinde eriyen Hurufilik, Osmanlı’nın hemen her devrinde tepkiyle karşılanmıştır. Bu yüzden Hafız

Baba'nın bunu açıkça söylemesi beklene-
mezdi. Bu hususla bağlantılı olarak Hafız
Baba'nın şiirlerini gün yüzüne çıkarmama-
sında şiirindeki Hurufilik unsurlarının da
etkisi olmuş olabilir. Hafız Baba, mensubu
olduğu yolu tarif ettiği bir şiirini "Bin bir
ismin Hurûfiyem" şeklinde bitirir. Hafız
Baba'nın harflerle bağlarını dile getiren bu
mısra, aslında Hurufilik felsefesinin özünü
söylemiştir. Hurufiliğe göre insan vücudu
çok sayıda harfi temsil eder. Bunları insanın
vücudunda takip etmek mümkündür. Ayrı-
ca üstü kapalı da olsa Hafız Baba'nın "Hu-
rufiyem" diyerek bu yola bağlı olduğunu da
söylemiştir" (Şahin, 2013: 86-87).

Hafız Baba İstanbul'da bazı şair ve mü-
zisyenlerle temas halinde olmuştur. Bunlar
arasında yer alan Bektaşî şairlerinden Ari-
fe Bacı, Bektaşî dervişlerinden Arife Bacı
(1868-?), Hafız Mehmet Salih Baba'nın anı-
sına şu mısraları yazmıştır:

"Karyağdı dergâhın ettik ziyaret
Cemalini gördük Htfız Baba'nın
Ol güzel canlarla sürdürdük muhabbet
Cemalini gördük Hafız Baba'nın

Ol demde açıldı bir âli meydan
Çekilip gülbankler sürüldü erkân
Cümlemiz olmuşsuz hüsnüne hayran
Cemalini gördük Hafız Baba'nın

Cümlemizi mesti müdam eyledi
Gitti kesret kudret dili söyledi
Kendimiz unuttuk bizi neyledi
Cemalini gördük Hafız Baba'nın

Ârife gel kaldır gözün perdesin

Hakkın cemalini sen de göresin

Böyle bir müşşidin halin bilesin

Cemalini gördük Hafız Baba'nın" (Ergun, 1930:
16; Şahin, 2013: 81)

Hafız Baba'nın hayatı ve kişiliği ile ilgili
bazı efsanevi bilgiler de bulunmaktadır. Ri-
vayete göre Arnavutluk'tan sürgün edilen
Hafız Baba, Eyüp Sultan'a komşu olmak iste-
yeyip Piyer Loti'de şuan ki kabrinin ve kalın-
tılarının kaldığı Karyağdı Baba Tekkesi'ne
yerleşmiştir. Hatta Piyer Loti'de bulunan
Karyağdı Tekkesi'nden 40 yıl boyunca yaz-
kış Eyüp Sultan Camiine namaza gitmiştir.
Bununla birlikte Arnavutluk'tan müridleri
ziyaretine geldiğinde şeyhlerinin zor şartlar
altında bu uzun yoldan yürüyerek namaz-
larını Eyüp Sultan Camiinde kılmasına da-
yanamazlar ve Piyer Loti'den Eyüp'e inen
yolu kaldırımıyla döşerler. Arnavut kaldırı-
mı ifadesi de bu şekilde orataya çıkar. Yine
Hafız Baba'nın nüktedan kişiliğiyle ilgili şu
fıkra rivayetler arasındadır: Buna göre bün-
lerden birgün Eyüp Camii imamının işi çı-
kar. Hafız Baba'ya gelerek yerine imamlık
yapması için ricada bulunur. Hafız Baba da
kabul eder. Nihayet ezan okunup kamet ge-
tirildikten sonra mihraba geçen Hafız Baba
cemaate karşı yüzünü dönerek tekbir alır.
Bu duruma şaşırın cemaat arkadan seslenir-
ler; 'Hafız Baba! Kabe, Kible arkanda, böyle
namaz mı olur!' Hafız Baba istifini bozma-
dan latifeli ve düşündürücü bir şekilde; 'Bre
bunca sene imamın kışına secde ettiniz, biraz
da benim gül cemalime secde edin' demiştir
(<https://instagram.com/p/tLhpGSBTog/>,
Erişim 11.03.2015).

7. KARYAĞDI BABA-HAFIZ BABA TEKKESİ'NDE YAŞAR BABA DÖNEMİ

Hafız Salih Baba'nın ölümünden sonra tekke post-nişinliğinin bir süre boş kaldığı tespit edilmektedir. Nitekim 9 Ocak 1925 tarihine kadar sekiz yıl boş kalan tekkenin post-nişinliğine Hacı Bektaş Veli Tekkesi'nden verilen bir icâzetnâme ile tekkenin şeyhleri arasındaki "en ünlü sima" olan Tatar Hafız Yaşar Baba (ö. 1934) tayin edilmiştir (Zarcone, 1994-IV: 476).

Yaşar Baba tekkenin hem son post-nişini hem de en renkli kişiliğidir. Sık sık İstanbul tekkelerine davet edilen zakirbaşılardan birisidir. Hatta Muharrem ayında Üsküdar'daki İranlılar Mescidi'ndeki cemiyetlere dahi davet edildiği rivayet edilmektedir (Zarcone, 1994-IV: 476). 1925 yılında, tekkelerin kapatılmasından aylar önce post-nişin olmuştur. Bir taraftan Karyağdı Baba Tekkesi'nde Cuma geceleri ayin-i cemler yaparken diğer taraftan da Mesnevi sohbetlerinde bulunmuştur. Böylece dönemin pek çok tekkesinde olduğu gibi burada da Mevlana'nın Mesnevisi şerh edilmiştir. Yaşar Baba hem Galatasaray mezunu bir aydın, hem de hafızlığını tamamlamış bir medreselidir. Hafızasındaki binlerce nefes ve ilahi ile Yaşar Baba dönemin tasavvuf muhitlerinde aranan ve itibar gören zakirbaşılardanındır (Soyyer, Erişim 10.03.2015).

Nicolas Vatin ve Thierry Zarcone hakkında şu bilgileri vermektedir:

"Karadeniz Ereğli'sine yerleşmiş Tatar kökenli bir aileden gelen Yaşar Baba -gerçek ismiyle Aşki- mistisizmle önceden tanışmış bir çevrede yetişmiş. Öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde tamamlamış, Balat imamı Hasan Tahsin'in yanında Kur'an öğrenmiş ve çok genç yaşta hafız diplomasını almıştır. Bundan sonra ilahi okumadaki rakip kabul etmeyen yeteneği ile Osmanlı başkentindeki tekkelerde adını duyurmuştur. Bu yeteneği ona zakir-başı ünvanı ve bütün dervişler arasında saygınlık getirmiştir. Farsça da bilmekte ve dergâhta, Celaleddin Rumi'nin ünlü şiiri Mesnevi'yi okumaktadır. Ayrıca uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığı'nda memur olarak çalışmıştır." (Vatin-Zarcone, 1999: 150)

Öte yandan Yaşar Baba'ya Hacı Bektaş Veli Tekkesi'nden verilen icazetnâmede babanın Karyağdı Baba Tekkesi'nde post-nişinlik yapmaya ehil olduğu ve tekkede icra edeceği vazife şöyle anlatılmaktadır:

"Pîrimiz Efendimiz Esseyyid Muhammed Hünkâr Hacı Bektâş Velî kuddise sirruhü'l-alî vel-celî hazretlerinin tarîkat-ı aliyyesine müntesip ve rişte-i irâdetlerine müteallık ve merbût olan âşıkân, sâdıkân, muhibbân, dervîşân-ı hakîkat-nişânların malûmları olsun ki bu defa münhal kalan İstanbul'da Karyağdı Dergâhı post-nişinliğine sîret-i hâli ve iktidâr-ı kemâliyle marûf ve evsâf-ı memdûha-i matlûbe ile mevsûf ve mücerrebü'l-etvâr Yaşar Baba'nın ikâdına hasbe't-tarîka ruhsat ve icâzet verilmesi hakkında mahallî

muhıbbânı taraflarından gönderilen mektup vâsıl ve mefhûmuna ittilâmımız şâmil oldu mü'minlerin tahsîn eyledikleri şey indallah-ı müstahsendir me'alinde vârid olan hadîs-i şerîfe imtisâlen bizler dahi mûmaileyh Yaşar Baba'nın şeriat-ı Muhammediye ve tarikat-ı Ahmediye erkânının icrâsına dikkat ve sırât-ı müstakîmden ser-mû inhirâf etmemeğe ve âdâb-ı tarikatla mü'eddeb ve mühezzeb-i himmet ve âyende ve revende ye hüsn-i nazarla hizmet ve bihamdilla hi teâla vatan-ı azîz-i mukaddesimizi tahlîs eden gâzi-yi bîmedânî Mustafa Kemâl Paşa hazretleriyle rûfeka-yı kirâm-ı mücahedetlerinin himmet ve şecaat-ı haydarâneleriyle mü'essis-i devlet-i cumhûriyemizin mâdâmü'l-mülûvân-ı hükûmrân şân ve celâdet ve saadet-i ebediye ile mazhâr-ı iâne-i ruhâniye-i cenâb-ı saâdet buyurulması davât-ı mefrûzasına evkât-ı hamsede (beş vakit namaz) müdâvemet ve'l-hâsıl zâhir ve bâtınmüstahsenhareketetmesime'mulümümüz idüğünden zâviye-i mezkûr postuna kuûd ile muhibbân, âşıkân, sâdıkânın hidemât-ı maneviye-i malûmelerini ifâ ile beraber kendisinden yed tutup ikrâr-bend olmalarına ruhsat ve bâbâ-yı mûmaileyhe iş bu icâzetnâme dergâh-ı feyz-iktinâh-ı Hazret-i Pîri'den verildi cümlelerin malûmu olsun" denilmektedir (Birge, 1965: 248-250; Yüksel, 2005: 198-199).

Yaşar Baba hakkında en kapsamlı bilgiler Cemaleddin Server Revnakoğlu tarafından verilmiştir. Revnakoğlu, Yaşar Baba hakkında şunları yazmaktadır:

"...İstanbul'da çok gelişmiş bir bakıma mektepleşmiş olan Klasik Tekke Musikimizde geniş şöhrete erişmiş nâmlı zâkirbaşılardan başında gelen Yaşar Baba, bu sahanın son zamanlarda gerçekten pek kudretli simâlarından ve tam manasıyla "Büyük Üstâd" larından biri olarak tanınmıştı. Bu yüzden her yerde sevgi ve rağbet görür, her zikir meydanı, her dergâh kendisini hasretle beklerdi. Tekkelerin son gününe kadar bu değerini kaybetmedi, kimse onun yerine oturamadı.

Kıyâm zikrinde pek ustaca olan Reisliği, Zâkir Başılığı, hele icra kudreti hayret verecek şekilde birbirinden son derece üstün ve azametliydi. Çeşitli besteleriyle, kafasında taşıdığı binlerce Şuul, Durak ve İlâhî hazinesinin zenginliği ölçülemiyordu. O derece eşsiz ve benzersizdi. Bu yüzden ki hiçbir Zâkir, Zâkirbaşı, Hânende ve Musikişinas, onula baş edemedi, boy ölçüşemedi.

Baba'nın asıl adı Yaşar Aşkî idi. Hiç kullanılmayan bu isim, yalnız âilesi büyüklerinin hafızasında hâtıra olarak kalmıştı. Herkes her yerde onu 'Yaşar Baba' diye tanır.

Çocukluğu, tekke çevresi içinde geçti. Tarikat ve Tasavvuf terbiyesi altında büyüdü. Bu münasebetle pek genç yaşında birkaç tarikata girip çıktı. Hepsinde birer parça oyalandı, uyandı zarfı yırttı, nihayet neş'eli mizacına, yaradılışına uygun bulduğu Bektaşîlik'te karar kıldı.

Yıllar önce kendisinden sonra da kendisini yakından tanıyanlardan tesbit etmiş olduğuma göre, Yaşar Baba Erenlerimiz

aslında Karadeniz Ereğlisi'ne bağlı Alab Bucağı yerlilerinden, 'Alablılar' ailesinden ve Hatıbzâdeler soyundandır. Kökü Tatar Türklerine dayanır.

Bu ailenin en yaşlı rüknü olan zamanın esnaf kethüdası Hacı Hâfız Halil Efendi'nin büyük oğlu idi. Kendisine Tatar Yaşar Baba denilmesi -umulabilir ki bu yüzdendir- zâten, içinden gülen ve şehlâ bakışları içinde zekâ parıldayan küçücük gözleri, kösemsi sakalı ve yüz çizgilerinin bütünüyle tam bir Türkistânlı'yı ve Tatar tipini hatırlattı. Bundan dolayı kendisine Tatar Yaşar denildiği halde doğma büyüme İstanbullu idi. Eğrikapı-Molla Aşkî- taraflarında dünyaya geldi. Çocukluğu, gençliği hep burarlarda geçti.

Musikide isim yaparak ortaya çıktıktan sonra başlayan hayatı, önce Fethiye, Dırağman ve Balat'da, daha sonra Eyüp'te devam ederek nihâyete erdi.

Babasını küçük yaşta kaybetmiş bulunduğundan tahsilini bitiremedi. Hayatını kendi emeği ile kazanmak zorunda kaldı. Süleymaniye'de bir dökmeci ustasının yanına girdi. Divitçi çıraklığı etti. Bu sıralarda hıfza da başlamıştı. Balat (Ferruh Kethüda), Meydancık (Hoca Kasım Günânî), Molla Aşkî câmilerinde pîr aşkına 'Ezânlar' okuyor, salâlar veriyor, içeride müezzinlik ediyor, fırsat buldukça tevşihli mevlidlerde ilâhî okuyanların yanına ilişerek kendisinde yavaş yavaş belirmeye başlayan temâyül ve istidâdını geliştirmeye çalışıyordu. Nihâyet, musiki aşkı, bilhassa klasik ma'bed musiki-mize karşı duyduğu derin alâka, gün geç-

tikçe arttı ve onu ister istemez zamanın üstadlarının meşklerinde bulunmağa sevketti. Önce komşusu Mahzen-i esrâr-ı musiki ve ser-hânende-i Hazret-i Şehriyârî denilmekle tanınmış Muallim İsmail Hakkı Bey'den sonra Balat'da Sünbülüye tarikatından Ferruh Kethüda Tekkesi postnişini, âlim, ârif bir zât olan Durakçı ve Mi'daciyeci Şeyh hâfız Kemâleddin Efendi'den meşk'a başladı. Daha sonra meşhur Turşucu Hâfız'a geldi. Ondan da bir hayli feyizlendi. Ayrıca yine bu yolun üstâdı Deli Es'ad'tan bir çok Şu'ül, Durak ve İlâhî geçti. Bunlarla da kalmayarak zamanın büyük şöhretlerinden Bala Meydancık (Hoca Kasım Günânî) Camii imamı ve zâkirler zâkiri Hâfız Hasan Tahsin Efendi'ye başvurdu; onun talebe ve çırakları arasına karıştı. Meşk arkadaşı rahmetli babacığımla beraber Balat İmamı'nın derslerine aşkla, şevle geceli gündüzlü devam ettiler. Hevesli çocuk, zengin istidâdı sayesinde hemen göze çarpar bir hâl almış, talebe arasında bir kıymet olarak parlamaya başlamıştı. Az bir zaman içinde devrin büyük üstâdı Balat İmamı'ndan Zâkirbaşılık icâzetnâmesi almağa muvaffak oldu. Genç yaşta bu şerefi kazandı. Fakat hocasına saygısından, terbiye ve tevâzu gösterip, onun hayatında Zâkirbaşı postuna oturmadı. Geldiği ve getirildiği tekkelerde ancak onun karşısında peyrev (yardımcı) olarak zikri idareye çalışırdı.

Üzerinde ayrıca kıyâm reisliği de vardı. Bunun usûle göre törenle verilen izin Fatihâ'sını daha önceden almıştı. Bu itibârla İstanbul kıyâmî tekkelerinde uzun zaman

kıyâm reisliği yaptı. Meselâ ihtişamlı, coşkun zikirleri ve usta zikircileri ile zamanında ün salmış Kubbe Tekkesi'nin kıyâm reisliğini uzun yıllar en mükemmel şekli ile idare ve ikâme etti. Tekke'nin Kubbeliler ismi ile tanınmasında büyük bir âmil oldu.

Burası aynı zamanda onun kendi tekkesi olduğundan zikre girilmeden önce ve sonra şedd kuşanıp, hizmete soyunup Feyz Kapısı'nda Meydan Nakibliği de ediyordu.

Yaşar Baba, Gülşenî Savtları'nı da iyi bilirdi. Mi'raciye bahirleri gibi iki kişi ile birlikte okunulan ve bir adı da Tapu Savtı olan; ayrı bir usûlde bestelenmiş bu ilâhîleri elde etmek için, mahallesindeki Gülşenîhâne'ye bilhassa devam eyledi. Tekkenin postnişîni Hasan Sezâî Efendi'nin kardeşi Zâkir İsmail Efendi'nin meşklerinde bulunup Savtlar'ı ondan geçti.

Bu şekilde yıllarını harcayarak, ne lâzımsa öğrenip, ortaya çıkan Yaşar Baba'nın yukarıda yazdığımız gibi Kıyâm Reisliği, Zâkirbaşılığı en başta gelmek üzere Devrân yürürken bir düzine ilâhî atmasından Mevlid, Mersiye ve Durak okumasına ve hatta kendisinden hiç umulmadığı halde, Ramazan'da mihrâba geçip terâvîh namazı kıldırmasına, Mahfil veya Maksure'de müezzinlik etmesine kadar hepsi biri birinden tertipli, ustalık ve bir başka güzellikte idi. Musikide nazârî bilgisi pek esaslı ve etraflı olmamakla beraber hiç gözden kaçmayan icra kudretine yetişilemiyordu. Baba'nın bu eşsiz tarafına, onu yetiştiren hocaları bile imreniyorlardı.

İstanbul tekkelerinin göz bebeği ve tekke musikisinin bir tanesi sayılması sebepsiz değildi. İlâhî aşkın, tasavvufun zamanında ilk büyük mektebi ve klasik musikimizin biricik konservatuvarı sayılan eski dergâhların, dergâhlara mahsus zikir âlemlerinin haki-katen yüzünü güldürmüş adamdır. Yaşar Baba'nın Erenler Meydanı'nda bir görünmesi, zikrin zevkini artırır, herkese bir başka coşkunluk getirirdi.

Öteden beri bu işin üstâdı bilinen eski zâkirler, zâkirbaşılar onun bulunduğu yerde bu sebeple zikri açmazlar, yanına ilâhî atamazlar, onun usûl ve tertibinden dışarı çıkmazlardı. Meşk hocaları bile unuttuklarını tamamlamak için Yaşar Baba'ya gelirlerdi. Kezâ, yıllarca ve defalarca meydan açmış, devrân sürmüş, zikir şekillerinin her türlü usûl ve erkânına vâkıf kıdemli şeyh efendiler, Yaşar Baba'nın idaresi altında yürüyen mukâbele ve ayîn-i şerîflere ufacık bir müdahalede bulunmaktan çekinirlerdi.

Zikrin usûl ve âhengini bozmamak için, kıyâm olsun devrân olsun, Meydan'da her şeyi tamamen ona bırakırlardı.

Yaşar Baba'nın klasik tarzda okuduğu mevlid ve mersiyeler de, ayrı bir hususiyet taşırdı. Bunlar onun ağzından Selef'den kalma müstesna bir usûl ve tavırla dinlenilir, her nağmesinde bir başka eda, kulak zevkini okşardı.

Hele, yumuşacık tatlı sesi ile mersiye okuyuşları bambaşka idi. Ehl-i Beyt'e vurgun Ca'ferî mezhebi mensubu İranlı Müslüman kardeşlerimizi bu yanık ve oynak

hançeresi ile kendisine hayran etmekteydi. Onlarca mâtem ayı olarak bilinen muharemlerde Yaşar Baba'yı Vâlîde Hanı'na götürürler; ta'ziye meclislerinde o mersiyesini okur iken karşısında diz çöküp bükâ ederler (gözyaşı dökerler), kendilerinden geçerlerdi. Çünkü Baba'nın Mersiye-hânlığı Fethiyeli Nezihî Bey'e benzerdi. Okuyuşları tıpkı onunki gibi yürekten gelir, yüreklere işlerdi ve taklid edilemeyecek bir şekilde idi.

İstanbul Bektaşî tekkelerinde âdet olduğu üzere, Sâfî Baba Mersiyesi'ni, diğer tekkelerde ise, Yazıcıoğlu Mersiyesi'ni okuduğu halde usûl ve tavırlarını birbirine karıştırdığı görülmezdi.

Yaşar Baba'nın zâkirliğinde ve zikri idare etmek hususundaki büyük başarısında peyrevlerinin çok önemli hizmet ve yardımları olduğunu unutmamak lâzım gelir...

Zikirlerin mükemmeliyeti bir yerde anlatılırken; 'Üsküdarlı Kemâl'in reisliğinde ve Yaşar Baba'nın idaresinde' deniliyordu. Yaşar Baba'nın 'acâîb' denilecek tuhaf tarafları da vardı. Zikri açarken ayakta okuduğu münâcâtdan başka, şuûl ve ilâhîlerden çoğunu sonuna kadar okumazdı. Bu fena alışkanlığı yüzünden baş tarafını atıp da, alt tarafını bilerek veya bilmeyerek yarıda bıraktığı yahut sonunu getiremediği eserleri, ekseriya peyrevleri tamamlar; sezdirmeden, aksatmadan zikri yürütmeğe çalışırlardı. Bunun içindir ki Yaşar Baba'nın karşısında peyrevlik etmek, herkesin başarabileceği bir iş değildi. Her zâkir, hatta zâkirbaşı buna kolay kolay cesâret gösteremezdi. Bir def'a musiki-şinas olmak (iyi musiki bilmek)

mutlaka şarttı. Zengîn mahfûzâta mâlik bulunmak da lâzım geliyordu.

Kendisi ilk zamanlar Üsküdarlı Hâfız Fahrî Efendi'ye peyrevlik etmişti. Onun musiki bilgisinden kâfî derecede faydalandıktan sonra, Balat İmamı'na gelmiş, ondan öğrendikleri ile bir kat daha olgunlaşıp, bir Yaşar Baba olmuştu.

İstanbul tekkelerinin tanınmış kıyâm reislerinden Şeyh Hilmî merhum, zamanın belli başlı zâkirleri ve kıyâm reisleri için tuttuğu not defterinde, Yaşar Baba hakkında şunları söylüyor:

'Baba Erenlerimiz, birinci sınıf zâkirlerinden ve yerine konulamayacak en birinci zâkirbaşılardandır. Hakkıyla Bülbül-i Gülistân-ı Tekâya olduğu cümlelerin malumudur. Her vech ile şüpheden vârestedir. Kendisi hem kıyâmî hem devrânîdir. Aynı zamanda mersiye-hândır.

Bâhusûs, tavrına, edâsına dayanılmaz. Yanında çok kimse dikiş tutturamaz. Halaka-i zikre riyâset ve idaresi ile de ayrıca meşhur ve mümtâzdır. Zira bir zâkirbaşı, riyâset kudretini hâiz değilse -her ne kadar başta bulunsa- mutlak kusuru vardır; zikre lâyıki ile intibâk edemez. Bu kıymetli zât-ı şerîf her ikisini câmi' bulunduğundan postunda hâkim ve yektâdır. Meydân-ı Evliyâullah'ta vücudu ile iftihâr olunan zevât-ı nâdiredendir.'

Eski güzel terim ile söylemek lâzım gelirse, Yaşar Baba'mız -Hilmî'nin de belirtmek istediği gibi- kendi çapında ve çağında

(Sultânu'z-Zâkirîn) denilmeğe hakikaten pek lâyük olmuş adamdı. Defterler dolusu ilâhî mecmuâsından başka, kafasının arşivinde çeşitli besteleri ile derlenmiş binlerce eser onun ölümü ile beraber toprağa girdi. Zamanında hiç bir zâkirden göremediğimiz o müstesna tavrından, örnek bilinen edâ ve üslubundan, hele Kıyâm Tevhîdi açılırken o kıvrak sesi ile okuduğu Münâcâtın başındaki 'Yâ Mevlânâ' sından şimdi elimizde kalan yalnız hazin bir hâtıradır. Ne yazık ki, o da zamanla kaybolmak üzere bulunuyor.

Kendisi de bir tekke çocuğu olan, bir vakitler tekke şeyhliği ve zâkirliği de etmiş bulunan pek değerli dostum ve meslekdaşım Saadeddîn Nüzhet merhum, bundan dolayı büyük bir vukûf ile yazdığı 'Türk Musikisi Antolojisi' isimli tamamlanmamış eserinin birinci cildinde Yaşar Baba'nın kıymet ve meziyetleri hakkında kısa da olsa aynı şeyleri tekrarlamakta ve onun mersiye-hânlığını pek çok takdir eden İran hükümetinin kendisine Şîr-i Hurşîd nişânı verdiğini yazmaktadır...

Yaşar Baba'nın Tarikat Tarafı

İlk intisâbı Halvetiye'nin Sünbülüye kolunadır... O zamanlar, henüz 23 yaşlarında yakışıklı bir delikanlı olan ve 'Hâfız Yaşar' ismi ile bilinen, geleceğin Babaerenleri ilk defa eniştesi Şeyh Arif Efendi'nin elinden çeyizlendi. Ondan tekbirli bir arâkiye giydi. Bu itibârla Baba'nın tekkeye bağlı bir deriş olarak ilk defa zikir halkasına oturması, deverâna girmesi bu dergâhın meydanında oldu.

Burada gereken tarikat terbiyesini gördükten, nasîbi kadar feyzi aldıktan sonra, Kâdirî şeyhleri içinde mübarek bir şahsiyete sahip olarak bilinen ve İstanbul'da şöhret yapmış Müştakzâde Şeyh İbrahîm Edhem Efendi ile tanıştı...

Yaşar şeyhe gönül verdi. Şeyh de Yaşar'a bir 'gül' verdi.

Kâdirî tarikatının ananevî mübarek bir nişânı olarak başta taşınan ve çiçek motifi şeklinde yedi renk ham ibrişim ile işlenen bu 'gül'ü, Yaşar 'arâkiyesinin tepesine dikip, başının üstünde gezdirdiği zamanlar Gavs-ı A'zam bendesi idi. Kâdirî fukarâsından (derişlerinden) Yaşar Dede olmuştu.

Şeyh Edhem Baba'nın Hicrî 1304 tarihinde vefatı ile Yaşar Baba tarikat yetimi olarak ortada kaldı. Sülukunu tamamlamak için hemen Unkapanı'nda, Salih Paşa mahallesi Yeşil Tulumba sokakta yer alan Rufâiye'den Şeyh Abdülhalîm Efendi Tekkesi'ne gitti. Yeniden oranın postnişîni ve Üskübî Camii ve mahallesi imamı Hacı Hâfız Mustafa Muhyiddîn Efendi'nin teslîk ve terbiyesi altına girdi. Kısa bir süre içinde o da Cemâl yurduna yürüyüp vefat edince, Fatih çevresinde-Kadıçesmesi'ndeki Müftî Hamamı Tekkesi'ne başvurdu.

Kiliseden çevrilme tarihi bir ma'bed olan bu dergâhın son münevver şeyhi Mustafa Râşid Rahmî Efendi yaş ve kıdem itibâriyle zamanının Şeyhu'l-Meşâyihî (Şeyhler Şeyhi) sayılıyordu.

Yaşar, bu sefer de bu muhterem zâtdan tecdîd-i vuzû' eyledi.

Derece ve mertebeleri, usûlüne göre zamanla birer birer geçip tamamladıktan sonra Râşid Efendi Hazretlerinden Rufâî tâci giydi ve hilâfetnâme aldı. Bu sûretle Sünbülî dervişi, Kâdirî dedesi, Hâfız Yaşar, artık teslik ve irşada ehliyetli, icra-yı meşihata me'zun (Tarikat yaymaya, meydan açmaya, derviş alıp yetiştirmeye, hususiyle âyîn-i şerîf icrasına izinli ve yetkili) bir Rufâî halifesi ve şeyhi olmuştu. Başına, Rufâîlere mahsus siyah şemle (sarık) sarıyordu.

Yaşar Baba'nın Bektaşîliğe Girişi

Yaşar Baba'nın Bektaşîliğe girişi, Fethiye'de Mehmed Ağa caddesindeki evinden Eyüb'e taşındığı yıllara rastlar. Bu tarihte ilk talibliği ve nasîbi Üsküdarlı Büyük Tevfik Efendizâde Ziyâ Baba'dandır. Aynı zamanda ilmiyeden bulunması münasebetiyle kendisine 'Ziya Molla' da denilen Ziyâ Baba, Üsküdar'da, İnâdiye çevresinde eski menzilhâne yokuşunda (Şimdiki Karaca Ahmed Caddesi) meşhur Rufâî âsîtanesi (Perşembe Tekkesi)'nin postnişîni bulunuyordu.

Hakikaten yüksek görüşlü, tahsilli, bilgili, olgun, uyanık, hâl ve gönül ehli bir insandı. Rufâîlik ile Bektaşîliği şahsında kolayca birleştirmiş, bunları birbiriyle kaynaştırıp yol kardeşi etmişti. Bunlar aksatmadan kol kola gezdirmesini pek iyi biliyordu.

Yazları olunca yakacıkta bulunan diğer kendi tekkesine gider; bazen de Eyüb'e ge-

zir, kendisini hasretle bekleyen dostlarında misafir kalırdı. Yaşar'ın Ziyâ Baba ile tanışıp anlaşması bu tarihlerde başlar.

Ziyâ Baba Eyüp'de Eski-Yeni Camii şerîfinin karşısındaki evinde oturduğu zamanlar Yaşar, Ziyâ Baba'dan nasîplenmek arzusuna düştü.

Kubbe Tekkesi'nde zikir arkadaşı ve pîrdaşı, sonra halifebaba olan Postacı Giritli Ali Cemâlî ile Ziyâ Baba'ya gelip, ondan nasîp aldılar. İkisi birden onun ikrar bendesi oldular. Bu nasîplenme neş'esine daha sonra başkaları da katıldı.

Nakşibendiliğin kolu olan Hâlidîlerden ve katı sofulardan başka; Alevîler-Bektaşîler başta olmak üzere bütün tarikat mensuplarınınca Muharrem ayı, Mâh-i Mâtem (Mâtem Ayı) olarak bilinir. İlk günlerinden Safer ayının sonuna kadar bütün tekkelerde İmam Hüseyin'in ve Kerbelâ Şehîdlerinin mübarek ruhlarını ta'ziye için mersiye okunur, kurbanlar tığlanır (kesilir), aş pişer, âşure kaynar, gelene gidene, hele fakir fukarâya bu Ali sofrasından, İmam Hüseyin çorbasından bol bol dağıtılır, bol bol cünbüşlenilir (yenilir)di.

Zamanının birinci sınıf mersiye-hânlarından biri olan Yaşar Baba'yı bu münasebetle İstanbul tekkelerinde paylaşamazlardı.

Şehrin Bektaşî tekkeleri içinde en eskisi ve mücerred koldan gelenlerin ilki olan Merdivenköy Şahkulu Sultan Tekkesi'ne de Yaşar Baba'yı mersiye okutmak üzere bil-

hasa davet ederlerdi. Zâten eski dostu ve bu işlerde rehberi Ali Cemâlî de oradaydı. Ayn-i Cem'lerde, tekkenin aşevinde (matbahında) aşçılık ediyordu. Onun ısındırmasıyla Yaşar'ın gönlü tekkeye yatmıştı. Bu iki vesileyle, biraz da kendi isteğiyle oraya gidip gelirken, dergâhın postnişini ve Bektaşîlik edebiyatının son mühim simâsı Mehmed Ali Hilmî Dede Baba'nun huzuruna çıktı; ondan nazar ve teveccüh gördü. Bu neş'e ile onun meydanında bir süre pervânelik etti, hizmetinde bulundu.

Erenler eşiğinde, yol erkânında böylece gereken vazifeleri, vecibeleri kusursuz olarak görüp bitirdikten sonra, o vaktin halifebabası ve Çamlıca Tekkesi postnişini Ali Nutkî Baba'dan -yine Ali Cemâlî ile beraber- babalık icâzetnâmesini alır.

Yaşar Baba, başındaki Rufâî tâcının üstüne bu defa yine siyah destarlı, edhemî terli (on iki dilimli) bir Bektaşî fahri (tâci) geçirmiş bulunuyordu. Bu sûretle zâkirbaşı postundan, Rufâî şeyhliğinden Bektaşî babalığına geçen Yaşar Baba, kendi meydanını da nasîplendiği ilk yer olan Eyüp'te açtı.

Eyüp-Bahariye caddesinde, 16 Mart Şehitleri'ni biraz geçince, hemen gelen birinci evi ilk refîkası Nazmiye Hanım'ın parası ile satın almış, bir müddet sonra burasını bir Bektaşî zâviyesi haline getirmişti. İki katlı, sarı badanalı, yarı ahşap, yarı kârgir olan bu evin yanı ve arkası, yukarı yamaçtan inen geniş mezarlığın etekleriyle çevriliydi. Karşı sırasında develerin geviş getirmesi dışarıdan duyulan meşhur Deveciler Hanı vardı.

Eski Eyüplüler buralara Atmaca Mevkii diyorlar.

Zâviyenin yanbaşıda yatan ve türbesi ziyaretgâh olan; mazanna-i kirâmdan -kerametleri zahir olmuş büyük velîlerden- Süleyman Veliyuddîn ismiyle buraya 'Süleyman Veliyuddîn Baba Tekkesi' denildi.

Yaşar Baba, bu dergâhın alt katında haftada bir açtığı Meydan'da aşka düşmüş muhibbler, canlar uyandırdı. Dervişler yetiştirdi.

Ziyâ Baba ahirete intikal edince, ondan nasîp almış olanların hepsi Yaşar Baba'ya geldiler.

Ziyâ Baba'nun yanında rehberlik vazifesini yapmakta bulunan Ali Cemâlî de burada aynı şekilde Yaşar Baba'nın rehberliğini yapıyordu. Nasîpli canlardan bir kısmının -Bektaşîlik icâplarına göre- teslik ve terbiyesini üzerine almıştı.

Süleyman Veliyuddîn Zâviyesi pek harâb hale gelince, Yaşar Baba Eyüp sırtlarında, Gümüşsuyu Tepesi'ndeki Karyağdı Baba Tekyesi'ne geçti. Buranın postnişini Kıyâm zâkirlerinde ve güzel Durak okuması ile tanınan, Hâfız Baba lakâplı Şişman Mehmed Salih Baba'nın 1332'de vefatından sonra, aynı vazifenin başına Yaşar Baba getirildi. Tekkenin şeyhliğine önceleri vekâlet etti. Sonra asil oldu.

Bu tarihî tekkede kaldığı müddetçe 'Demine, devrânına muhabbetler' yapmakta, 'erkân sürmek'te devam eyledi. Tanınmış tanınmamış birçok kimseye Bektaşîliği aş-

ladı; dergâhına gelenleri boş çevirmedi, napsiz bırakmadı.

Yaşar Baba muhteşem zâkirbaşılığının yanında takdir edilmekteki çelebî halleri ile de tam bir İstanbul Efendisi'ne benzerdi. Terbiyeli, edepli, sâkin ve soğukkanlı bir insandı. Karşısında kim olursa olsun 'Efendim'siz konuşmazdı. Sinirlendiği zamanlarda bile ağzından kötü bir söz çıktığı duyulmamıştır. Muâşeret irfânı, nezâket duyguları bu derece yüksek ve yürektendi. Çok da sabırlı ve tahammüllü idi. Tekkelelerin sırlanmasından (kapatılmasından) sonra sıhhat ve neş'esini kaybetmişti. Üzüntüleri arttıkça rahatsızlıklarda birbirini takib ediyordu. Takatsiz, mangırsız kalmıştı. Gine de kendi üzüntüsüyle başkasını meşgul etmek istemediğinden kimseye hâlınden şikâyette bulunmazdı. Üstelik neş'eli görünmeğe çalışırdı. Zira onun nazarında huzur bozmak, neş'e kaçırmak en büyük günah sayılırdı.

Devir görmüş, umûr görmüş bir insandı. Hâfızasında zamanla toplanmış bir hayli hâtıra vardı. Bu itibârla çok fıkra ve hikâye bilirdi. Son çağların meşhur şahsiyetlerine âit bilhassa eski zâkir, bestekâr ve tekke şeyhlerine âit kafasında sıralanmış çoğu duyulmamış bilgi ve görgüler icâbında bir kitap olabilecek zenginlikte idi. Ne yazık ki, bunlar, vaktiyle kendisinden tesbit edilemedi. Nüktedanlığı, hâzırcevâplığı da ayrı bir âlemidi. Kendisinden de şu fıkrayı anlatırlar:

Ramazan'da müezzinbaşılığını yaptığı Çiftesaraylardan kendisini alıp

terâvîh kıldırarak üzere Amîne Sultan'ın Arnavutköyü'ndeki yalısına götürürler. İlk gece namazı bildiğimiz şekilde kıldırır. Herkesi memnun eder, teşekkür kazanır. Birkaç gece sonra terâvîhi kıldırırken Fatîha'dan sonra okunması gereken âyeti hatırlayamaz. Ne yaptı ise toparlayamaz. Sezdirmemek için aklına gelen şu'ûl isimli Arabî ilâhîlerden bir parça okuyup rükû'a varır, işin farkına varanlar, namazdan sonra: 'Yahû bunu nereden çıkardın Baba Erenler? Hemen cevâbı yapıştırır: 'Kur'ân'ı her gece okuyup da israf edecek değilim ya! Bir gece de böyle olsun! Hem bir de değişiklik olur! dedi. Gülmekten katılırlar.

Son yıllarında hayatı çok sıkıntı içinde geçiyordu. Aktör Şâdî Bey bu eski üstâdını himâyesi altına alıp Şehzâdebaşı'nda işlettiği Ferah tiyatrosunda ona küçük bir vazife verdi.

Tiyatroya gelenlerin biletlerini yakıyor, salonda yerlerini gösteriyordu. Fakat bu iş ona ağır geldi. Yapamadı, dayanamadı nihâyet bir şeker bayramı (Ramazan Bayramı)'nın arafe gününe rastlayan 17 Kânûn-i Sâni (Ocak) 1934 tarihinde akşam ezanı ile yatsı arası kendi muhiblerinden Mübâşir Nihâd Baba'nın evinde, bir muhabbet sırasında birden göçüverdi. Birkaç dakika önce de, bu âleme vedâ etmek üzere olduğunu seziverir gibi olmuştu.

Cenâzesi kendi evine getirilip, iki gün bekletildikten sonra bayramın ikinci günü hiç umulmayan çok az bir cemaat ile kaldırılıp, öğle namazı akabinde Eyüp Hazret-i

Hâlid Camii'nde kılındı. Gümüşsuyu sırtlarında Zeyneb Hatun mahallesinde, postnişini olarak bulunduğu Karyağdı Baba tekkesi çevresine sırlandı. Yaşı yetmiş.

Yaşar Baba kadın-erkek 28 kişiye nasîb verdi... İki zâta da reislik kaşesi vermişti... Yaşar Baba'nın divitçi ustası Savaklar'da Yeni Mahalle (Hacı Hüsrev) Camii'nin imamı Hâfız Cemîl Efendi idi" (Revnaoğlu, 1965: 250-253).

Abdülbaki Gölpinarlı'nın dedesi İbrahim Dede'nin de Yaşar Baba'dan nasip aldığı ifade edilmektedir (Haskan, 2008: 110).

Bursa Mısıri Dergâhı son post-nişini Şeyh Mehmet Şemseddîn Efendi'nin oğlu Mehmet Fehâmeddîn Efendi bir mektubunda Yaşar Baba'nın zakirbaşılığı ve maneviyatı konusunda şu dikkat çekici bilgileri aktarmaktadır:

"Yaşar Baba Bursa'ya teşriflerinde; bizim dergâhta zâkirbaşılık yapan Kâzım Efendi kendisiyle tanışmış ve Baba'nın zât-ı âlîlerine yazdığım 'Na't-ı Alî Aleyhisselâm'ı Kâzım kendisine okur ve kâğıdı kendisine verir. Hazret bir gecede bu na'tı ezberler ve Cuma günü Kıyâm Tevhîdi'nde kendilerine has bir tarzda okurlar, 'Yâ Alî' derken herkes başka bir hâlet-i ruhiye içerisinde bulunurdu ki, bunu kalemlle ifâde etmeğe imkân yoktur. Ancak bu feyz-i ma'neviyi duyanlar, o aşk ile sermest olanlar idrâk ederler. Bilmem ama Hazret bulunduğu dergâhlarda ve idare ettiği Kıyâm Tevhîdleri'nde bu haz-

zı duymamıştır diyebilirim." (Yüksel, 2005: 221)

Görüldüğü üzere diğer Bektaşî tekkelinin pek çoğunda olduğu üzere Karyağdı Baba Tekkesi'nde de tasavvuf müziği ve şiiriyle ilgilenen kişiler yetişmiştir. Nitekim İhlasî Mehmet Baba'nın şiirler söylemesi, Hafız Baba'nın divan oluşturabilecek kadar şiir yazması ve Yaşar Baba'nın İstanbul'un önde gelen zakirlerinden olması bu tekkenin dini hayata olduğu kadar İstanbul'un kültür ve sanat hayatına da katkılar yaptığını göstermektedir (Şahin, 2013, 66-67).

8. 1925 SONRASI KARYAĞDI BABA TEKKESİ

1925'te tüm tekke ve türbelerinin kapatılması hadisesinden Karyağdı Baba Tekkesi de etklenmiştir. Ancak bazı Bektaşîlerin bu tarihten sonrada gizlice burada toplantılar düzenledikleri anlaşılmaktadır. Zira elimizdeki bilgilere göre 1925 sonrası Manastır kökenli Hüseyin Baki Baba (Hüseyin Mazlum) bu tekkede bir süre faaliyet göstermiştir. Bu sırada çoğu Arnavut kökenli Bektaşî aileler tekkeyi ziyaret etmişlerdir. Bu ziyaretler genellikle haftasonları kadınların ve erkeklerin ayrı ayrı ziyafet sofraları kurmaları şeklinde gerçekleşmiştir. Nitekim 1936'da Karyağdı Tekkesi mensuplarının bir polis baskını sonucu tutuklandıkları şüpheli de olsa ifade edilmektedir. Bununla birlikte insanlar Karyağdı Baba'nın mezarını ziyaret etmeyi sürdürmüşler, hatta orada kurbanlar kesip mum yakmayı gelenek haline getirmişlerdir. Dahası Nicolas Vatin ve Thierry Zarcon'un

ifadesne göre burada yılda bir kez, aşure gününden sonra düzenlenen ve hep aynı adamın rehberliğinde getirilen çarşafli kadın topluluğunun hac ziyareti söz konusu olmuştur. Hüseyin Mazlum Baba'nın torunu Naciye Karadağ kendisinin mücerred olmadığını ve 1940'ların başında vefat ettiğini haber vermektedir (Zarcone, 1994-IV: 476; Vatin-Zarcone, 1999: 150-151)¹⁶.

Daha sonra tamamen terkedilen ve konak özelliğine sahip olan Karyağdı Baba Tekkesi 1978 yılında bir yangın geçirmiş, tekkenin önemli bir bölümü harap olmuş, geriye sadece selamlık ve harem bölümleri kalarak oralar da günümüze kadar mesken olarak kullanılmıştır (Zarcone, 1994-IV: 476). Ayrıca bugün tekke arazisinin bir bölümünde otel ve çaybahçelerinin bulunduğu bilinmektedir.

M. Baha Tanman 1994 yılında tekkenin son durumunu ve mimari özelliklerini şöyle anlatmaktadır:

"Karyağdı Tekkesi, Eyüp semtinin, konum ve manzara itibarıyla en avantajlı yerinde, takın bir tarihe kadar İstanbul'un gözde mesirelerinden olan İdrisköşkü mevkiinde yer alır. Geçirmiş olduğu yangından ötürü kısmen kalıntı düzeyinde günümüze intikal eden son binaları, Vak'a-i Hayriye'de yıktırılan Bektaşî tekkelerinin ihya edildi-

ği Abdülaziz dönemine (1861-1876) aittir. Tekkenin en önemli bölümlerini (meydan evi, aşevi, selamlık, derviş hücreleri vb) barındıran ve yıkıntı durumunda olan esas binanın cümle kapısı Haliç'e bakan doğu cephesindedir. Kesme küfeki taşından örülmüş olan bu kapının üzerinde, 'cihannüma' veya "köşk" niteliğinde, muhtemelen şeyh odası olarak kullanılan bir mekânın bulunduğu bilinmektedir. Makedonya'da, Kalkandelen'de (Tetova), önemli Bektaşî merkezlerinden Harabatî Baba Tekkesi'nde de bu tür bir köşkün daha eski bir örneğini görmek mümkündür. Günümüze ancak moloz taş örgülü temel duvarları ile aşevinin geniş, kemerli ocağı ulaşabilen, tek katlı ve ahşap olduğu anlaşılan bu yapının planını restitüe edebilmek imkânsız gibidir. Arsanın kuzey kesiminde yer alan avlunun ortasında 1319/1901'de tekkenin muhiplerinden Mustafa Şevki Efendi tarafından inşa edilmiş olan sarnıcın, silindir biçiminde, mermerden yontulmuş bileziği yer almaktaydı. Ta'lik hatlı kitabe kartuşlarıyla donatılmış olan bilezik 1992'de çalınarak Çukurcuma semtindeki bir antikacıda satışa sunulmuştur. Avlunun doğusunda yer alan küçük hazirede, tekkenin bânisi Karyağdı Baba'nın tarihsiz mezar taşı başta olmak üzere, bazı şeyhlerin ve mensupların kabirleri bulunmaktadır. Karyağdı Baba'ya ait şahide Horasanî (elifî) türde bir Bektaşî tacı ile donatılmıştır. Avlu girişi üzerinde yer aldığı tahmin edilebilen ve tekkenin adını belirten, sülüs hatlı, tarihsiz kitabe halen hazire du-

16 Nicolas Vatin 1991 yılında Hüseyin Mazlum Baba'nın torunu Naciye Karadağ ile görüşmüş, Karadağ bu görüşmede kendini Karyağdı Baba Tekkesi'nin "son dergâh şeyhi Hüseyin Mazlum'un torunu olarak tanıtmıştır." (Vatin-Zarcone, 1999: 144).

varına dayalı olarak durmaktadır. Arsanın güney kesiminde, yüksek duvarların kuşattığı bir bahçenin içinde yükselen ahşap harem binası bir eski İstanbul konağı görünümündedir” (Tanman, 1994-IV: 476) .

Günümüze sadece haziresindeki yıkık dökük mezar taşları ve çevresindeki gece-kondular kalan Karyağdı Baba Tekkesi'nin yakın zamanda vefat eden Derviş Hüseyin isminde bir türbedarı vardı. Aslen Tokatlı olan Derviş Hüseyin hoş sohbet biriydi. Bu bilgiyi veren A. Yılmaz Soyzer tekkenin son durumunu, hissiyatıyla birlikte şöyle anlatmaktadır:

“Tekkenin arka tarafı meydanaavidir. Daha doğrusu meydanaevi harabesi. Burası boyu uzunca dikdörtgen bir yerdir. Artık üzeri açık olan bu mekânda yalnız otlar değil ağaçlar da bitmiştir. Necib Baba'nın, Salih Baba'nın, Yaşar Baba'nın ayin-i cemler icra ettiği, muhabbet sofraları kurduğu bu mekân artık çiçeklerin ve kuşların barınağı olmuştur. Meydanevinin pencerelerinden biri Haliç'e açılır ve Altınboynuz inanın ki en güzel bu pencereden görünür. Muharrem geldi mi bütün Bektaşî türbeleri gibi burası da şenlenir. Niyaz için gelen canlar içlerindeki matemini ıstırabını Karyağdı Ali Baba'yla paylaşırlar. Güzel demlerdir o demler. Tekkenin kimsesizliğini paylaşıştır. Tarihinin kayboluşuna kayıtsız bir devlete sessiz ve gönülden bir isyandır. Buraya yıllardır her İstanbul'a gidişimde giderim. Her görüşümde biraz daha tarihe gömülen bu

muhteşem mekân, yeniden topluma kucak açacağı günleri beklemektedir. Geçen yıl gidişimde, duvarın kenarına dikilmiş bir levhadan Şahkulu Sultan Vakfı'nın bir araştırma kazısıyla bu kültür mirasını ihya edeceğini öğrendim” (Soyzer, Erişim 10.03.2015).

9. KARYAĞDI BABA-HAFIZ BABA TEKKESİ HAZİRESİ, KİTABELER VE HAZİRE ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

1826 yılında Bektaşî tekkelerinin kapatılması ve hatta yıktırılması emredilirken türbe mahallerine dokunulmaması istenmiştir. Bu münasebetle pek çok Bektaşî türbesi ve mezarı günümüze ulaşmıştır.

Karyağdı Baba Tekkesi'nin 2005 yılı içerisinde kaybolduğu ifade edilen avlu kapısı kitabesi en son hazire duvarına dayalı olarak duruyordu. Mermerden olan bu levha üzerindeki kitâbe metni iki daire içine sülüs ile yazılmıştı. Kapı kitabesi şöyleydi: “El-cûd mine'l-mevcûd Karyağdı makâma izzet ile kış yaz sırr-ı nûkhet ile kuddise sirrehü'l-vedûd” (Tanman, 1994-IV: 476; Vatin-Zarcone, 1994-IV: 475-476; Haskan, 1996: 111; Yüksel, 2005: 217).

Ayrıca Karyağdı Baba Tekkesi'nin önünde tekkenin muhibbânından Mustafa Şevkî Efendi'nin Hz. Hüseyin'in ruhu için (Şahin, 2013: 61) sebil olarak inşa ettirdiği bir sarnıç (kuyu) bulunuyordu. Maalesef bu sarnıcın bileziği 1992 yılında çalınıp Çukurcuma'da antikacı Muzaffer Gülmez'in dükkânında satışa sunulmuştur. Sözü edilen sarnıcın da-

ire kesitli ve sade görünümlü bileziğinin ön ve arka yüzünde iki kitabe vardı. Bu kitabeler şöyledir:

“Ön Yüz: Karyağdı Baba dergâhı muhibbânından Mustafa Şevkî Efendi'nin inşâ eylediği sarnıcın hasenatından geçmişlerinin ervâhları ve cümle ehl-i imânın rûh-ı revânları şâd u handân ola.

Arka Yüz: Efdalü'l-a'mâli sakiyü'l-mâi buyurmuşdur Resûl. Su sebîlillâh li rûhi'l-haseneyn ola kabul fi gurre-i Şa'bân sene 1319 (13 Kasım 1901)” (Tanman, 1994-IV: 476; Yüksel, 2005: 217).

Öte yandan Karyağdı Baba Tekkesi haziresinde on dört kabir tespit edilmiştir. Bunlar tekkenin banisi Karyağdı Mehmet Ali Baba ile tekkede post-nişinlik yapan babalara veya muhibbana ait kabirlerdir. Bazıları tarihsizdir (Yüksel, 2005: 218-220).

Tekkenin banisi Karyağdı Mehmet Ali Baba'nın kabri tekke haziresinde olup, etrafı parmaklıkla çevrilidir. Elifi tâclı, kalın ve silindirik şahidesindeki tarihsiz kitabesi şöyledir:

Baş Taşı (Elifi Tâclı): Kutbü'l-ârifin gavsü'l-vâsılîn. Hazret-i Karyağdı Esseyyid Mehmed Ali kuddise sirruhü'l-celî (Haskan, 1996: 109)

Ayak Taşı: Hüve'l-mu'în. Sâdât-ı sülâle-i Kâzımiyye'den Horasânî Karyağdı Ali Baba kuddise sirruhü'l-celiyyü'l-a'la” (Yüksel, 2005: 219).

Tekke haziresinde post-nişinlerden A'rec (Topal) Abdi Baba'nın da mezar taşı

bulunmaktadır. Onun da kitabesi tarihsiz olup şu şekildedir: “Hû. Hazreti Şeyh Sâfî. Sülale-i tâhirelerinden Esseyyid Mehmed Abdî Baba ruhu için fatiha” (Yüksel, 2005: 219).

Karyağdı Baba Tekkesi'ni 1826 sonrası yeniden inşa eden ve faaliyete geçiren Mehmet Necib Baba'nın mezarı da hazirededir. Mezar taşı kitabesi şu şekildedir: “Hû Dost. Karyağdı Baba hazretlerinin dergâhı post-nişini Mehmed Necib Baba'nın rûh-ı revânı şâd u handân ola fi 28 Şubat 1291 (11 Mart 1876)” (Haskan, 1996: 111; Yüksel, 2005: 219).

Yine Karyağdı Baba tekkesinde uzun süre post-nişinlik yapan Hafız Salih Baba'nın mezarı hazirededir. Mezar taşı kitabesi şöyledir:

“Ön Yüz: Huvellah. Ey âşıkân ey sâdikân cism-i unsur-i fâni-yi cihân. Sanma kalır bunda gelen bâkî kalır Allah hemân. Bu âleme geldin ise haşr u neşre etme gümân. Bul sırât-ı müstakîmi Mevlâ sana etsin ayân. Arifâne nazar ile lâ-yemutû mü'min olan. Fahr-ı âlem Mustafa'ya ümmet olan buldu dermân. Şah Aliyyü'l-Murtazâ'nın evlâdına kurban olan. İçen hayât-ı Hızır'dan hayyü'l-ebed olur ol cân. Hâfız sana mu'în olur pîrin Hacı Bektâş Balım Sultân. Tarihimi dedim kendim 'inna ileyhi râci'ûn'.

Sağ Taraf: Karyağdı Ali Baba türbedârı ve seccâde-nişini Hâfız Mehmed Sâlih Baba merkad-i me'vâsıdır cümle ehl-i imân ile rûh-ı revânı şâd u handân olsun mevlûdu sene 1263 (1846-1847).

Sol Taraf: Divân-ı Aşk sâhibi Hâfız Baba irtihâli sene fi 29 Kânûn-i Sâni 1332 (11 Şubat 1917)" (Yüksel, 2005: 219; Şahin, 2013: 86).

Diğer mezarları tarih sırasına göre şu şekilde sıralamak mümkündür. Bunlardan ilki Hüseyinî tâclı ve 1812-1812 tarihli olup Debbağ Süleyman Baba'ya aittir. Kitabesi şöyledir: "Allah Hû. Bende-i Al-i Aba merd-i mücerred Debbâğ Süleyman Baba ruhu için fatiha 1227 (1812-1813)" (Yüksel, 2005: 220).

Yine Hüseyinî tâclı Musa Baba'ya ait olan mezar 1817 tarihlidir. Kitabesi şu şekildedir: "Hû Dost. Musa Baba kim ol bende-i Al-i Abâ. Tarîka hizmet eyleyib olmuş idi pür-safâ. Nice yıllar kanmıştır bu tarîkin zevkine. Hemân mahrum etmeye ol Hazret-i Mustafa. Bu dergâha geldi ol buldu şeref. Kutb-ı âlem Hacı Bektâş-ı Velî'den buldu nurî ziyâ. Musa Baba'nın rûh-ı revânı şâd ola fi 5 Z sene 1232 (16 Ekim 1817)" (Yüksel, 2005: 220).

Haziredeki diğer mezar Haseki Sultan İmâreti Aşçıbaşısı Kalyonî Mehmet Baba'ya aittir. Kitabesi şöyledir: "Yâ Hû. Cennetmekân merhum sâhibü'l-hayrât Hasekî Sultân İmâreti Aşçıbaşısı Kalyonî Mehmed Baba'nın ve kâffe-i ehl-i imânın ruhları için el-fatihâ sene 1243 (1827-1828)" (Yüksel, 2005: 220).

Hazirede paşa kızı ve eski bir Medine yöneticisinin eşi olan Dervişe Nuriye Hanım'ın da mezarı yer almaktadır. Mezar taşı kitabesi şöyledir: "Hû Dost. Esbak Şeyhu'l-harem-i Hazret-i Nebevî huld-i

âşiyân İşkodralı Şerîfî Mustafa Paşa hazretlerinin halîle-i muhteremeleri ve İpekli merhum Abdurrahman Paşa kerîmesi merhume ve mağfurun leha Dervîşe Nûriye Hanım'ın ruhu için fatihâ 10 Cemaziyelevvel sene 1280 (23 Ekim 1863)" (Yüksel, 2005: 220).

Ayrıca bir paşanın kızkardeşi olan Fatma Nuriye Hanım'ın mezarı da buradadır. Bu kişinin yüksek sosyal tabakadan olduğu mezartaşının şeklinden anlaşılmaktadır. Onun mezartaşı kitabesi şu şekildedir: "Lâ mevcûde illâ hû. Kimseye Bezm-i Fenâ'da pîr u bernâdan ebed. Olmadı mümkün dirîğa iyş u nûş-ı câvidân. İşte bu merhume kim zât-ı Hasîb Paşa ile. Hemşîr-i ismet -eser olmuş iken nice zamân. Dest-i sâkî-yi ecelden câm-ı mevti nûş edib. Mest-i sahbâ-yı fenâ olub bekâ buldu hemân. Tâki oldukça afvda lücce-i ğafîr anda Hüdâ. Eyleye ahfâdını sıhhatle mesrûru'l-cinân. Gûş edince fevtini tarîh-i tâm söyledim. Fâtma Nûriye Hanım Hû deyu buldu cinân sene 1284 (1867-1868)" (Yüksel, 2005: 220).

Tarih sıralamasına göre hazirede yer alan bir diğer mezar Hafız Salih Baba'nın bebek iken vefat eden oğluna aittir. Mezar taşında, "Hû. Küllü şey'in yerca'u ila aslihi fermanına. İmtisâlen terk-i cân eden Karyagdı Ali Baba dergâhı postnişini Hâfız Sâlih Baba mahdumu İbrahîm Selîm rûhu şâd ola tarih-i mevlûdu fi 1 Kânun-i Sâni sene 1301 (13 Ocak 1886) vefat tarihi 5 Eylül sene 1302 (17 Eylül 1886)" ifadeleri bulunmaktadır (Yüksel, 2005: 220).

Tekke haziresindeki mezarlardan bir diğeri Karaağaç Tekkesi post-nişini Hasib Baba'nın dervişlerinden Yorgancı Asım Baba'ya aittir. Baba'nın 16 Ekim 1887 tarihli mezar taşı kitabesi şöyledir: "Hû Dost. Küllü şey'in yerca'u ila aslihi fermânuna imtisâlen teslîm-ı rûh etmiş olan Karaağaç dergâh-ı şerifi postnişîni Hasîb Baba bendegânından Yorgancı Asım Efendi'nin rûh-ı revânı şâd ola fi 28 Muharrem sene 1305 (16 Ekim 1887)" (Yüksel, 2005: 218).

Tekke haziresindeki bir diğeri mezar ise Şehitlik Tekkesi post-nişini Nafi Baba'nın muhibbanından Kumkapı Başkomseri Ali Rıza Efendi'nindir. Mezar taşı kitabesi şöyledir: "Hû Dost. Rumeli Hisarı'nda Şehîdlik dergâhı post-nişîni Nâfi Baba muhibbânından Kumkapı Serkomiseri Ali Rızâ Efendi'nin merkad-i me'vâsıdır cümle ehl-i imân ile beraber rûh-ı revânı şâd u handân olsun fi 26 Receb-i şerîf Sene 1318 (19 Kasım 1900)" (Haskan, 1996: 111; Yüksel, 2005: 219).

Hazirede Karaağaç Tekkesi post-nişini olduğu anlaşılan, ancak mezar taşının altı kısmı kırık olduğundan kime ait olduğu tespit edilmeyen bir mezar daha bulunmaktadır. Mezar taşı kitabesinin okunulabilen kısmı şöyledir: "Hû Dost. Ey vefâsız dehr-i dünya senden kâm almadım. Sinnim elli oldu tamâm bir safânı görmedim. Çıkarıb Rumelî'nden gezdirdin Asya'yı bâ tamâm. Ehl-i Beyt'e bende oldum gayre gönül salmadım. Destgîrim hem penâhım pîrim Hacı Bektâş-ı Velî ol hümâm. Müşfi'im olsun Mu-

ammed melce'im Oniki İmâm Karaağaç Dergâhı Postnişîni..." (Yüksel, 2005: 220).

Bunlarla birlikte 1883 yılında vefat eden hazine kethüdası Zebur Bey'in kerimesinin cenazesinin de Karyağdı Dergâhı nezdindeki kabire defnedilmesi düşünülmüş, ancak başka bir yere defnedilmiştir (BOA, EV.MKT, 1196/51).

Tekke haziresi ve haziresindeki mezarlar ile ve mezar taşı kitabelerinden Nicolas Vatin ve Thierry Zarcone şu sonuçları çıkarmışlardır:

"Tekke duvarlarının içerisindeki mezarlık Karyağdı Sokak'a bakıyor, ama sokaktan görülüyor. Bu da dergâha kesinlikle bağlı olduğunu göstermekte. Aslında, Merdivenköy ya da Rumeli Hisar'da da gördüğümüz Bektaşî adetlerine uygun olarak, mezarlık Karyağdı tekkesinin bahçesinde bir bölümü oluşturmaktadır. Bugün içinde bulunduğu durumda, üzerinde içeriye izlemeye bir miktar izin verecek şekilde parmaklıklar bulunan alçak bir duvarla çevrilidir. Bu durum, mezarlığa bugün hala verilen önemi sergilemekte. Aslında daha önce varolan duvarın restorasyonu 1990-1991 kışında gerçekleştirilmiştir. Yine de, mezarlık bir Bektaşî tekkesinin en temel öğelerinden biri sayıldığından, bu duvarın daha yüksek olduğunu varsaymamız için hiçbir neden yoktur. En azından Merdivenköy'de ölümler dünyasıyla yaşayanlar dünyası arasında hiçbir mason ayırıcı yoktu. Üstelik eğer bugün hala mevcut olan binaya bahçenin mezarlığı yollarından ve günlük ziyaretlerden uzak tutan ve

içinde 1901 tarihli bir kuyu bulunan tarafından yoluyla doğrudan geçebiliyorsak da, durum eskiden böyle değildi; o zamanlar, kapıya ulaşmak için mezarların yanından geçmek gerekiyordu. Mezarlık, başlangıçta kapalı olsun ya da olmasın, yadsınamaz ki mekân düzenlemesinde merkez rolü oynamıştır.

Bu saptama yapıların yerleşimi tarafından da desteklenir görünmekte. İçlerinden altı tanesinin kapak taşları vardır ve dolayısıyla başlangıç yerlerinde bulunma olasılıkları yüksektir. Mezar taşları bir taraflarından tekkenin kurucusu ya da öyle değilse bile isim babası Horasanlı Karyağdı es-Seyyid Muhammed Ali Baba ve ileride kesinlikle efsanevi bir aziz olduğunu göreceğimiz es-Seyyid Muhammed Abdi Baba'nın mezarlarına götüren bir patikayla düzene sokulmuştur.

Bize öncülük eden varsayımlar kolaylıkla kabul edilebilecek türden. Yine de, mezarlığın yalnızca bir kısmı ve geç bir dönem için geçerli göründüklerini de eklemek gerek. Aslında, sayabilmiş olduğumuz olan on üç mezar, tekke tarihi boyunca bahçeye yerleştirilenlerin tamamını oluşturmuyor. Önce toprak üzerinde bugün var olmadıkları bilinen mezarlara ait taclar buluyoruz. Bu konuda, 1991 kışında fotoğrafı çekilmiş, ancak 1989 yılındaki ilk sayımımız ve İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü fotoğraf arşivlerinde rastlamadığımız göre, büyük olasılıkla Hans-Peter Laqueur'ün bizden önce gerçekleştirdiği Karyağdı tekkesi zi-

yareti sırasında yerinde olmayan mezarı da belirtmek gerektiğini düşünüyoruz. Yazıt, ölünün (kim olduğunu bilemiyoruz) Bektaşî olduğuna dair hiçbir kuşku bırakmamaktadır; zaten bu kişinin yakınlardaki Karaağaç tekkesi ile olan bağlantıları da Karyağdı tekkesinde mezarının bulunmasını açıklayabilecek nitelikte. Bu durum, başka mezarların da birkaç komşu depoda tutuluyor olabileceğini düşündürüyor.

Öte yandan, tarihli on taştan yedi tanesi 1864 yılından önceye ait. Bunlar da, kesin olarak birer kaidesi olup, başlangıç yerlerinde kaldıklarını düşünebileceğimiz ve yazıtların yöneldiği mezarlığı geçen yolun kenarına yerleştirilmiş taşlardır. Ayrıca Kalyoni Mehmed Baba'nın üzerinde 1827-1828 tarihlerini taşıyan bir tac hüseyini bulunan mezarının varlığı da sorgulanmaya değer, çünkü Bektaşî tarikatı 1826 yılında yasaklanmıştı. 1812-1813 tarihli taşta gelince, İstanbul mezarlarında pek görmediğimiz gri mermerden yapılmış olan bu mezarın üzerinde başlangıçta varolmayan bir tac bulunmaktadır, bu da bugüne kadar rastlamadığımız bir tip olan kendisini daha kuşkuyla karşılamamıza yol açmakta; tac elifili sütun göstermektedir ki, mutlaka XIX. yüzyılın ikinci yarısında, tekkenin efsanevi iki kahramanına adanmıştır. Bu noktaya geri dönmeden önce, bugünkü durumunun, elbette pek de önemli olmayan bir mezarlığın eski halinin ne olabileceğini anlamaya izin vermediğini, ancak bilmediğimiz tarihlerde birçok büyük olay geçirmiş olduğunu anlayabildiğimizi belirterek bu paragrafı bitireceğiz.

İki taş diğerlerinden ayrılmaktadır. Öncelikle tarih vermedikleri için. Diğer bir neden ise, ikisinin de ötekiler gibi hüseyini ya da edhemi değil de, tac elifi taşımalarıdır. Bu son nokta da zaten farklı ve önemli kişilere adanmış olduklarını anlamamıza yeter. Tarih eksikliği bizi bu kişilerin tarihi karakterlerini, hiç değilse gerçekten burada gömülü olup olmadıklarını sorgulamaya itmekte. Sonuçta, içlerinden biri, bir kaide üzerine konarak, çevresi parmaklıkla sarılmış olan, tekkeye adını veren ve mistik karakteri en azından ayak taşı önüne daha sonra yerleştirilen yazıdaki gibi adının önüne eklenen Horasani lakabıyla beliren Hazret-i Karyagdı es-Seyyid Muhammed Ali Baba ismini taşımaktadır. Diğerinin de Hazret-i şeyh Şafi sülale-i tahirlerinden olarak nitelenen ve taşı Karyagdı Baba'nınkinin hemen yanında olan es-Seyyid Muhammed Abdi Baba'ya ait olduğu açıktır. Yeni kesilmiş bir tac elifi oturtulmuş sütunu vardır. Merdivenköy Bektaşilerinin çok kullandığı sütunlu taş XIX. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'da yeniden moda olmuştu. Tacın sütun üzerine garip bir şekilde yerleştirilişi sitilize bir lahana ile bir kozalak ile süslenmiş, ayak ve baş taşlarının stilini tamamen ortaya koyuyor.

Bu iki mezarın yakın tarihte yapılmış olması, tekke ve mezarlığının tarihinde önemli bir öge oluşturmakta. Aslında, Merdivenköy'deki Şahkulu tekkesine bağlı mezarlıkların analizi de bizi Bektaşî tekkelelerinde bir ya da daha fazla azizin mezarının varlığının şart olduğu sonucuna götürmüştü. Bu o kaddar doğru bir sonuç ki, yeni mezarlara yer açmak gerektiği zamanlarda (yer

sorunu yüzünden), şeyhler bu seçilen alana önce mitik olduğu kesin bir azizin mezarını yapmayı gerekli görüyorlardı. Karyagdı tekkesinin ve mezarlığının tarihi nasıl olursa olsun, kurucu azizlerin yeni iki mezarının varlığı, bunların yıkıntı halindeki lokalın kapısına yakın olması ve son olarak yerlerinin XIX. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşen mezarlık yerleşimiyle uygunluk içerisinde bulunması, bize Eyüp Bektaşî şeyhlerinin bu konuda Merdivenköy babaları gibi düşündüğünü göstermektedir. Herşey sanki öncelikle Karyagdı tekkesi bahçesine bir mezarlık kurulmasının -ya da yeniden kurulmasının- istenmesiyle başlamış gibi. Bu olayın İkinci Mahmud'un 1826 yılında yasakladığı Bektaşîliğin yaşamış olduğu yeniden canlanmayla aynı tarihler olduğunun da altını çizmekte yarar vardır.

Mezarlık açıkça, daha yakın bir çalışma dönemi geçirmiş; belirli bir tarihte Karyagdı tekkesini onaran insanlar Osmanlıca okumuyorlarmış, çünkü başlangıçta bir kapının üzerinde durduğu anlaşılan bir yazıyı ayak taşının önüne koymuşlar. Bu büyük olasılıkla, mezarlığın ve duvarlarının örüldüğü zaman gerçekleşmiş.

On üç yazıtlı bir corpuse sahip bu mezarlık için formüller çalışması yapmanın bir anlamı yok. Yine de, tipik olarak Bektaşî özelliği gösteren Hu Dost dua başlangıcına altı kez rastlandığını belirtelim. Ali, Ehl-i Beyt, al-i abaya da Hacı Bektaş göndermelerini de bir kaç kez gözlemledik. Daha ender rastlanan peygamberin şefaatinin dileyen bir mezarın koruyucusu olarak on iki imam sa-

yılmış. Genelde, çoğu yazının görece yalınlığı dikkat çekmektedir.

Bu yazılar bize tekke hakkında hangi bilgileri vermekte? Çok sınırlı değerinde bir dokümana sahip olduğumuzu unutmadan, sonuçları, ya da en azından saptamaları sunabiliriz.

Öncelikle, taşların üzerinde yazan isimlerin görece mütevazı kişilere ait olması bizi şaşırttı; aslında bu durum tam da yazıt stiline yalınlığını da açıklamakta. Doğrusu, tekkenin şeyhi ve ailesi dışında, bir Paşanın kızkardeşine ve bir Medine yöneticisiyle (şeyhül-harem) evlenmiş olan bir Paşa kızına ve yüksek sosyal dereceli kadınlara rastladık. Ancak, görüldüğü gibi bu kadınların erkek kardeşleri, eşleri ve babaları onlarla birlikte gömülmemiş. Geri kalanlar arasında, gerçekten de mesleğinin yorgancılık olmadığını düşündürecek hiçbir neden bulunmayan bir yorgancı, Kumkapı başkomiseri ve Haseki Sultan İmaretinin (hala İstanbul'dadır) başaşağısı bulunmaktadır. 1901 yılında sarnıcı yaptıran Mustafa Efendi'ye gelince, artık onun hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Yazılardan izlerine rastladığımız tekke müdavimlerinin hepsi de saygıdeğer sosyal çevrelerden gelmekteyse de, Merdivenköy'de gördüklerimizin aksine yüksek sosyal tabakaya ait kişiler değildi.

Yine Merdivenköy'de gördüklerimizin tersini yansıtan dikkate değer ikinci bir nokta ise, belirtilen doğum ya da yerleşim yerlerinin neredeyse hepsinin Eski İstanbul sınırları içinde yer almasıdır: Yukarıda adı

geçen iki kişi ile daha önce komşu Karaağaç tekkesi ile ilişkisi olduğuna değindiğimiz iki kişinin durumu da budur.

Buradaki taşların karşısına çıkan ilginç sorulardan biri de, tam olarak İstanbul Bektaşî tekkelerinin kendi aralarında sürdürdükleri ilişkilerle ilgilidir. Neden Karaağaç post-nişin muhibbi Yorgancı Asım 1887 yılında Karyagdı mezarlığına gömülmüştür? Aynı soruyu yine Karaağaç tekkesine bağlı olan ve Rumeli Hisarı'ndaki Şehitlik Dergâhı'nın post-nişininin meslektaşısı, Kumkapı ser-komiseri Ali Rıza Efendi için de sorabiliriz. Yukarıda değinmiş olduğumuz mekân yakınlığı da gömü yeri seçiminde rol oynamış olabilir. Yine de, bu Eyüp taşlarının buradaki varlığı başkent Bektaşî tekkeleri arasında sıkı ya da değil, ama kesinlikle doğrudan bağlar olduğunu ortaya koyuyor.

Son olarak, taş yazılarının tekke yönetimi konusunda somut bilgiler verebileceğini anımsatalım. Bu durumda, Yorgancı Asım'ın yazısından 1887 yılında Karaağaç post-nişininin Hasib Baba olduğunu, Ali Rıza Efendi'nin taşından ise Nafi Baba'nın 1900 yılında Rumeli Hisarı tekkesini yönettiğini öğreniyoruz. Karyagdı tekkesine gelince, Mehmed Necib Baba'nın öldüğü 11 Mart 1876 tarihinde post-nişin olduğunu, onun ardından gelen (hemen arkasından ya da biraz daha sonra) Hafız Muhammed Salih'in, oğlu İbrahim Selim'in öldüğü 17 Kasım 1887 tarihinde hala görevde olduğunu ve kendi ölümü 17 Kasım 1917 tarihine kadar tekkenin başında kaldığını biliyoruz" (Vatin-Zarcone, 1999: 144-147).

KAYNAKÇA**A. Arşiv Belgeleri**

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), A.DVN, 144/67.

BOA, A.MKT.MHM, 161/22.

BOA, A.MKT.NZD, 287/90.

BOA, C.EV, 477/24138.

BOA, C.EV, 606/30600.

BOA, C.ZB, 46/2282.

BOA, EV.MH, 1859/61.

BOA, EV.MH, 67/62.

BOA, EV.MH, 91/43.

BOA, EV.MKT, 1196/51.

BOA, EV.THR, 67/64.

BOA, MAD, 9731, s.406.

BOA, MAD, 9766, s.339.

BOA, MF.MKT, 1/11.

BOA, MF.MKT, 16/177.

BOA, MF.MKT, 17/63.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA),
Tekâyâ ve Zevâyâya Mahsûs Defter,
Nr. 109, s. 35.

B. Kaynak Eserler ve Araştırmalar

Ahmed Rifkî. (1325-1328). Bektâşî Sırrı. C. I-II.
İstanbul.

AKTAŞ, Serap. (1999). Ahmet Sâfi Bey'in
'Sefinetü's-Sâfi' Adlı Eserinde Bektâşilik,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü. İstanbul.

ALBAYRAK, Sadık. (1996). Son Devir
Osmanlı Uleması. C. V. İstanbul.

AŞKAR, Mustafa. (2000). "Son Dönem Tekke
Mecmûâlarından Yeşilzâde Mehmed
Salih Efendi'nin Rehber-i Tekâyâ'sı".
Tasavvuf, S. 3, s. 129-166.

Bandırmalızâde Esseyid Ahmed Münib-i
Üsküdarî. (1307). Mecmû'a-i Tekâyâ,
İstanbul.

BİRGE, John Kingsley. (1965). The Bektashi
Order of Dervishes. London.

ÇETİN, Atillâ. (1981). "İstanbul'daki Tekke,
Zaviye ve Hankahlar Hakkında 1199
(1784) Tarihli Önemli Bir Vesika".
Vakıflar Dergisi, S. 13, s. 583-590.

ERGUN, Sadeddin Nüzhet. (1930). Bektâşî
Şairleri. İstanbul.

ERGUN, Sadeddin Nüzhet. (1956).
Ondokuzuncu Asırdan Beri Bektaşî-
Kızılbaş, Alevi Şairleri ve Nefesleri.
İstanbul.

Esad Efendi. (1243). Üss-i Zafer. İstanbul.

Evliya Çelebi b. Derviş Mehmed Zillî. (2006).
Evliya Çelebi Seyahatnâmesi C. I. Haz:
Robert Dankoff; Seyit Ali Kahraman;
Yücel Dağlı. İstanbul.

Hacı İsmail Beyzade Osman Bey. (1304).
Mecmû'a-i Cevâmî'. Dersaadet.

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî. (1281).
Hadîkatü'l Cevîmî'. C. I. İstanbul.

HASKAN, Mehmet Mermi. (1996-2008).
Eyüp Sultan Tarihi. İstanbul.

HASLUCK, F. W. (1929). Christianity and
Islam Under The Sultans. C. II, New
York.

<https://instagram.com/p/tLhpGSBTog/>,
Erişim 11.03.2015.

IŞIN, Ekrem. (1994). "Bektaşîlik", Dünden
Bugüne İstanbul Ansiklopedisi C. II.
İstanbul, s. 131-137.

IŞIN, Ekrem. (1997). "Ekrem Işın ile İstanbul
Bektaşî Tekkeleri". Cem, S. 62, İstanbul,
s. 50-57.

İshak Hoca. (1290). Kâşifü'l-Esrar ve Dâfi'ü'l-
Eşrar. İstanbul.

- İstanbul Su Külliyyatı. (2000). İstanbul Şer'iyeye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1806-1813). C. VI. İstanbul.
- İstanbul Su Külliyyatı (2000). İstanbul Şer'iyeye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri (1813-1817), C. VII, İstanbul.
- MUSLU, Ramazan. (2003). Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18. Yüzyıl). İstanbul.
- ÖZDAMAR, Mustafa. (1994). Dersâdet Dergâhları. İstanbul.
- REVNAKOĞLU, Cemaleddin Server. (1965). "Meşhur Bektaşiler: Yaşar Baba", Tarih Dünyası, Sayı 6, Mayıs 1965, s. 177-180; Sayı 7, Haziran 1965, s. 250-253.
- SOYYER, A. Yılmaz, "Karyağdı Ali Baba Bektaşî Tekkesi'nde", <http://kanalkultur.blogspot.com.tr/2013/07/a-ylmaz-soyyer-karyagd-ali-baba-bektasi.html>. 10.03.2015.
- ŞAHİN, Halil İbrahim. (2013). Hafız Baba-Karyağdı Baba (Eyüp/İstanbul) Bektaşî Tekkesi Postnişini Hafız Baba ve Divanı Üzerine Bir İnceleme. İstanbul.
- ŞEHSUVAROĞLU, Halûk. (2005). Asırlar Boyunca İstanbul. İstanbul.
- TANMAN, N. Baha. (1994). "Karyağdı Tekkesi-Mimari". Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C. IV, İstanbul, s.476.
- VATİN, Nicolas-ZARCONE, Thierry. (1999). "İstanbul'da Bir Bektaşî Tekkesi: Karyağdı (Eyüp) Tekkesi". Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, S. 11, s. 143-155.
- YÜKSEL, Müfid. (2005). "Eyüp-Karyağdı Baba Bektaşî Tekkesi (Hafız Baba Dergâhı)". Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla IX. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler (13-15 Mayıs 2005). İstanbul, s. 194-223.
- ZARCONE, Thierry. (1994). "Karyağdı Tekkesi". Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C. IV, İstanbul, s. 475-476.

EKLER

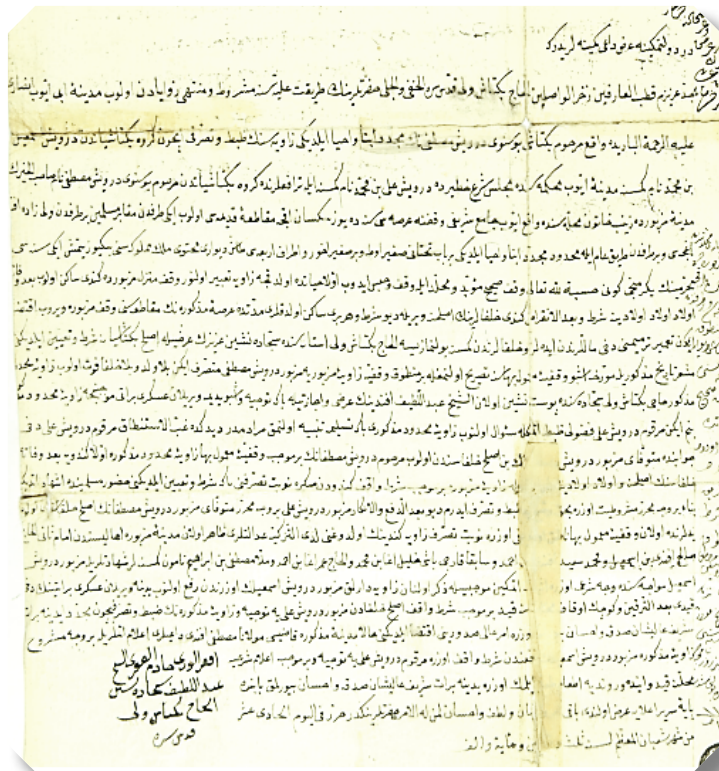
Tablo 1. Karyağdı Baba Tekkesi Post-nişinleri.

Sıra	Post-nişin Adı	Açıklamalar
1	Horasanî Karyağdı Ali Baba	Tekkenin isim babasıdır. 1544 yılında vefat etmiştir.
2	Bosnevî Derviş Mustafa	1758 yılında tekkeyi yeniden inşa edip vakıf tesis etmiştir. 1779 yılında vefat etmiştir.
3	Derviş İsmail	1779 yılında tekkeyi kendi üzerine berat ettirmiş, ancak tekkeden uzaklaştırılmıştır.
4	Seyyid Abdi Baba	1782 yılında post-nişin olarak atanmış, bu görevi 1803 tarihine kadar devam ettirmiştir.
5	Debbağ Süleyman Baba	Hicrî 1227 (Miladî 1812-1813) yılında vefat etmiştir.
6	Derviş Ali bin Mehmed	Bosnevî Derviş Mustafa'nın halifesidir. Ağustos 1779 ve Nisan 1803 yıllarında iki defa post-nişin tayin edilmiştir.
7	Mustafa Baba	1826 yılında Güzelhisar'a sürgün edilmiştir.
8	Mehmet Necip Baba	1826 sonrası tekkeyi tekrar faaliyete geçirmiştir. 1876 yılında vefat etmiştir.
9	İhlasî Mehmet Baba (Tokmak Baba)	Hicrî 1315 (Miladî 1897-1898) tarihlerinde vefat etmiştir.
10	Hafız Mehmet Salih Baba	1917 yılında vefat etmiştir.
11	Yaşar Baba	9 Ocak 1925 tarihinde post-nişin olmuş, 1934 yılında vefat etmiştir.
12	Hüseyin Baki (Hüseyin Mazlum) Baba	Tekkenin son post-nişinidir. 1940'ların başında vefat etmiştir.

Belge 1. Karyağdı Baba Tekkesi'nin kuruluşu ile ilgili arşiv kaydı (BOA, C. EV, 477/24138).

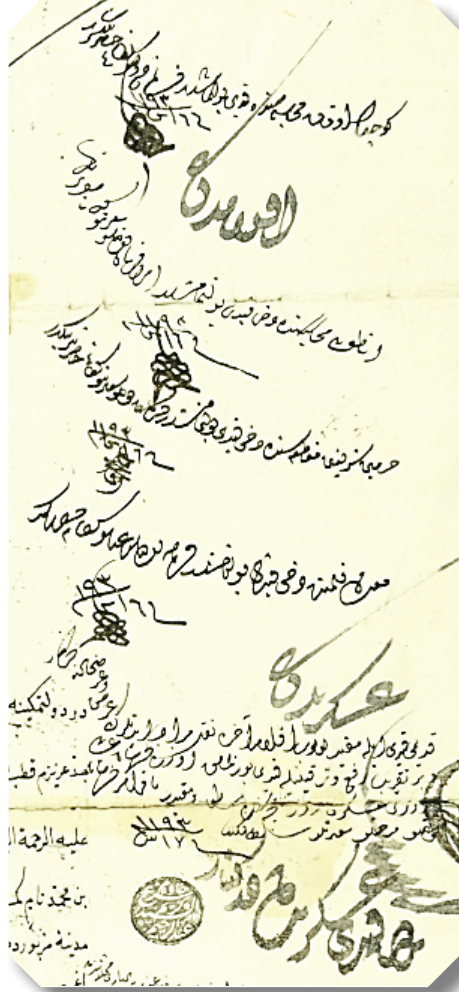
inâyetlu reisü'l-küttâb efendi görüb i'lâm eylesüz deyu buyurulmuşdur fi 20 Ca 1193 (5 Haziran 1779)

der devletmekîne arz-ı dâ'î-yi kemîneleridir ki,

cedd-i azîzim kutbü'l-ârifîn zahrü'l-vâsılîn El-Hâc Bektâş Velî kuddise sirruhü'l-hafî ve'l-celî aazretlerinin tarîkat-ı aliyyesine meşrût ve müntehî zevâyadan olub, medîne-i Ebî Eyüb Ensârî aleyhi'r-rahmetü'l-bârîde vâki' merhûm Bektâşî Bosnevî Dervîş Mustafa'nın müceddeden binâ ve ihyâ eylediği zâviyesinin zabt ve tasarrufu için gürûh-i Bektâşiyândan Dervîş İsmâ'îl bin Mehemed nâm kimesne medîne-i Eyüb mahkemesinde meclis-i şer'-i hatîrde Dervîş Alî bin Mehemed nâm kimesne ile terâfi'lerinde gürûh-i Bektâşiyândan merhûm Bosnevî Dervîş Mustafa nâm sahibü'l-hayrın medîne-i mezbûrede Zeyneb Hatun mahallesinde vâki' Eyüb Câmî-i Şerîfi vakfına arsası senede yüz seksen (180) akçe mukâta'a-i kadîmesi olub iki taraftan mekâbir-i Müslimîn, bir taraftan Velîzâde Efendi bahçesi ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd müceddeden binâ ve ihyâ eylediği bir bâb tahtânî sağîr oda ve bir sağîr ahır ve etrâf-ı erba'ası taş duvarı muhtevî mülk-i memlûkesini bin yüz yetmiş iki (1172) senesi Muharreminin yirminci günü (23 Eylül 1758) hasbeten lillâhi te'âla vakf-ı sahîh-i mü'ebbed ve muhalled ile vakf ve habs edüb, evvelâ hayatda oldukça zâviye ta'bir olunur vakf-ı menzil-i mezbûrda kendi sâkin olub ba'de vefat evlâd-ı evlâdı evlâdına şart ve ba'de'l-inkîraz kendi hulefâlarının eslahına verile deyu şart ve herbiri sâkin oldukları müddetde arsa-i mezkûrenin mukâta'asını vakf-ı mezbûra verib iktizâ eden ta'mîr ve termîmini dahi mallarından edeler ve hulefâlarından kimesne bulunmaz ise El-Hâc Bektâş Velî âsitânesinde seccadenişîn-i azîzin arzıyla eslah-ı Bektâşiyâna şart ve ta'yîn eylediğini müş'ir tarîh-i mezkûruyla müverreha iş bu vakfiyye-i ma'mûl behâsına tasrîh olunmağla ber mantûk-i vakfiyye zâviye-i mezbûreye mezbûr Dervîş Mustafa mutasarrif iken bilâ veled ve bilâ hulefâ fevt olub zâviye-i mahdûde mezkûr Hacı Bektâş Velî seccadesinde postnişîn olan Eş-Şeyh Abdullatîf Efendi'nin arzı ve icâzetiyle bana tevcih ve iş bu yedime verilen askerî berâtı mücebince zâviye-i mahdûd-ı mezkûr benim iken merkûm Dervîş Alî fuzûlî zabt etmekle su'âl olunub zâviye-i mahdûd-ı mezkûru bana teslîme tenbîh olunmak muradımdır dedikde gibbü'l-istintak merkûm Dervîş Alî dahi cevâbında müteveffa-yı mezbûr Dervîş Mustafa'nın ben eslah-ı hulefâsından olub merhûm Dervîş Mustafa'nın ber müceb-i vakfiyye-i ma'mûl beha zâviye-i mahdûd-ı mezkûra evvelâ kendüye ba'de vefatihi hulefâsının eslahına ve evlâd-ı evlâdına meşrût ola zâviye-i mezbûr ber müceb-i şart-ı vâkıf kendüden sonra nevbet-i tasarrufunu bana şart ve ta'yîn eylediğini huzûr-i Müslimînde işhâd etdiğime binâ'en ber vech-i muharrer-i meşrûtiyye üzere bi-hakkın zabt ve tasarruf ederim deyu ba'de'd-def' ve'l-inkâr mezbûr Dervîş Alî ber vech-i muharrer müteveffa-yı mezbûr Dervîş Mustafa'nın eslah hulefâsından olub yedlerinde olan vakfiyye-i ma'mûl beha nâtik olduğu üzere nevbet-i tasarruf-ı zâviye kendinin olduğu lede't-tezkiye adâletleri zâhir olan medîne-i mezbûre ahâlisinden imâm-ı sâni El-Hâc Salih Efendi bin İsmâ'îl ve Mehmed Sa'îd Efendi bin Ahmed ve sâbıkan Karcıbaşı Halîl Ağa bin Mehmed ve El-Hâc Ömer Ağa bin Ahmed ve Molla Mustafa bin İbrahim nâmûn kimesneler şehâdetleriyle mezbûr Dervîş İsmâ'îl muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğın mûcibesiyile zikrolunan zâviyedârlık mezbûr Dervîş İsmâ'îl'in üzerinden ref' olunub yedine verilen askerî berâtının dahi kaydı ba'de't-terkîn ve küçük evkâf muhasebesine kayd ber müceb-i şart-ı vâkıf eslah-ı hulefâdan Dervîş Alî'ye tevcih ve zâviye-i mezkûrenin zabt ve tasarrufu için müceddeden yedine berât-ı şerîf-i âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak üzere emr-i âlî sudûrunu iktizâ eylediğini halen medîne-i mezkûre kadısı Mevlâna Mustafa Efendi dâ'ileri i'lâm etmeleriyle ber vech-i meşrûh zâviye-i mezkûre mezbûr Dervîş İsmâ'îl'in ref'inden şart-ı vâkıf üzere merkûm Dervîş Alî'ye tevcih ve ber müceb-i i'lâm-ı şer'iyye mahalline kayd ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm eylemek üzere yedine berât-ı şerîf-i âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak bâbında pây-e serîr-i a'lâya arz olundu bâkî emr ve fermân ve lutf ve ihsân limen lehü'l-emr hazretlerininidir hurrîre fi'l- yevmi'l-hâdi aşer min şehri Şa'bâni'l-mu'azzam li-seneti selase ve tis'in ve miete ve elf.

efkarü'l-vera hâdimü'l-fukara Eş-Şeyh Abdullatîf seccadenişîn-i El-Hac Bektâş Velî kuddise sirruhu.

küçük evkâf muhasebesinde kaydı bulunmamıştır ferman devletlû Sultanım hazretlerininidir fî 16 Ş 1193 (29 Ağustos 1779)

evkâfdan

Anadolu muhasebesinde dahi kaydı bulunmamıştır emr ve ferman devletlû sa'adetlû Sultanım hazretlerininidir fî 16 Ş 1193 (29 Ağustos 1779)

Haremeyn-i Şerîfeyn mukâta'asında dahi kaydı bulunmamıştır ferman devletlû sa'adetlû Sultanım hazretlerininidir fî 16 Ş 1193 (29 Ağustos 1779)

ma'den kaleminde dahi kaydı bulunmamıştır ferman devletlû sa'adetlû Sultanım hazretlerininidir fî 16 Ş 1193 (29 Ağustos 1779)

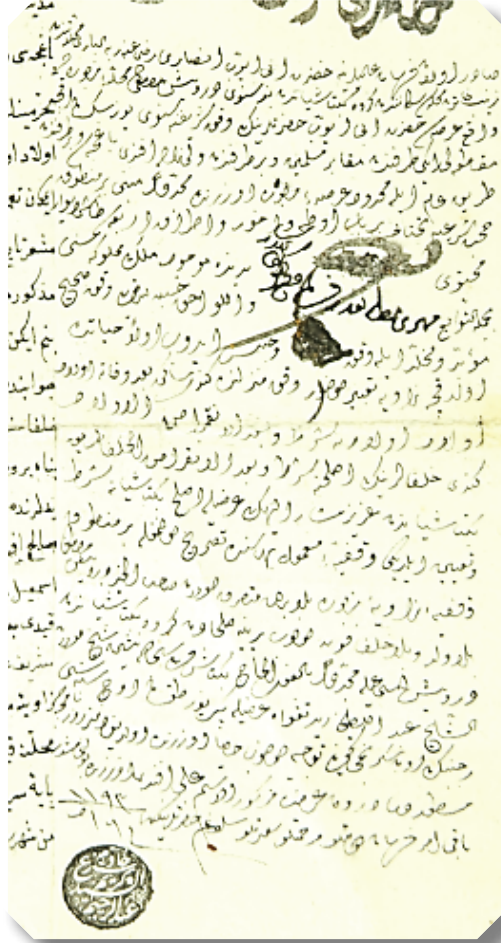
askerîden

kadîmî kaydı ile mukayyed olub aklâm-ı ahire murâd etdiler ki arz ve arz-ı haline derkenâr ber takrîb-i ref' ve terkîniyle kaydı bozulmamak üzere ferman-ı alî

buyuruldu askerî rûznamçesinde mestûr ve mukayyedir emr ve fermân devletlû merhametlû Sultanımındır fi 17 Ş 1193 (30 Ağustos 1779)

berât kaydı askerîde derkenâr buyurulmuşdur

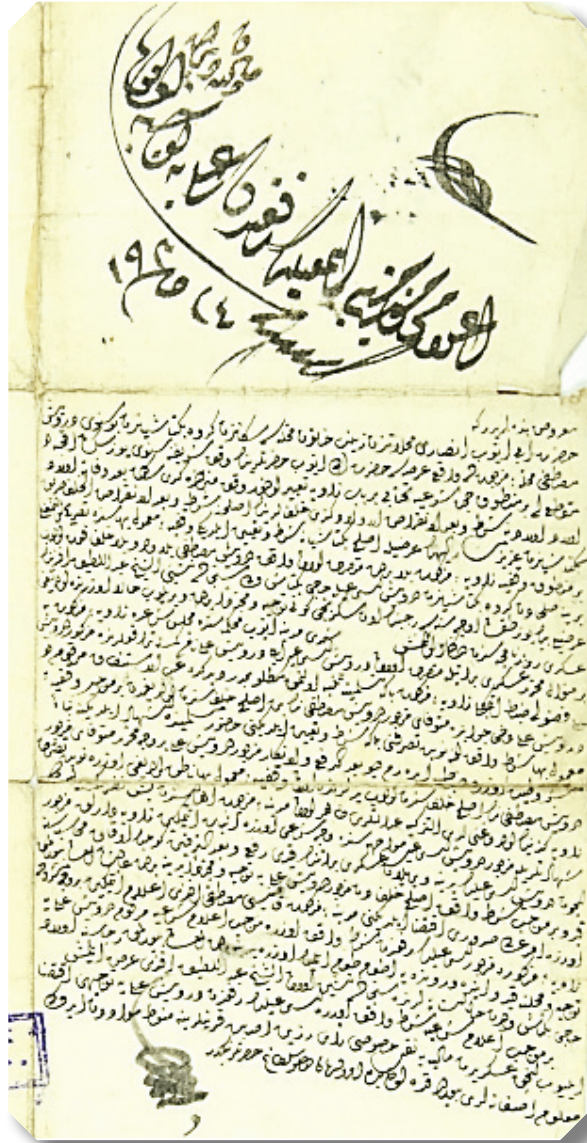
hâdim-i şer'-i kerîm Es-Seyyid Abdurrahîm.

sâdır olan fermân-ı alilerine hazret-i Ebî Eyüb Ensârî radiyallahu anh rabbuhü'l-bârî mahallâtından Zeyneb Hâtun mahallesi sükkânından gürûh-i Bektâşiyândan Bosnevî Dervîş Mustafa mahalle-i mezbûrede vâki' arsası Hazret-i Ebî Eyüb hazretlerinin vakf-ı şerîfine senevî yüz seksen akçe mukâta'alı iki tarafından mekâbir-i Müslimîn ve bir tarafından Velîzâde Efendi bahçesi ve bir tarafından tarîk-i amm ile mahdûd arsa-i mezbûre üzerinde müceddeden mebnî ber mantûk-i hüccet-i şer'iyeye tahtânî bir bâb oda ve ahır ve etrâf-ı erba'ası taş duvarı muhtevî yedinde mevcûd mülk-i memlûkesini mücmelihi't-tevâbî' ve'l-levâhik hasbeten lillâhi te'âla vakf-ı sahîh-i mü'ebbed ve muhalled ile vakf ve habs edüb evvelâ hayatda oldukça zâviye ta'bîr olunur vakf menziline kendi sâkin ba'de vefatı evlâd-ı evlâd-ı evlâdına şart ve ba'de'l-inkırâzî'l-evlâd kendi hulefâlarının eslahına ve ba'de'l-inkırâzî'l-hulefâ tarîk-i Bektâşiyândan azîz-i müşarunileyhin arzıyla eslah-ı Bektâşiyâna şart ve ta'yîn eylediği vakfiyye-i ma'mûl behasında tasrîh olunmağla ber mantûk-ı vakfiyye zâviye-i mezbûra bilâ berât mutasarrif olan sahibü'l-hayr Dervîş Mustafa bilâ veled ve bilâ halef fevt olub

yerine sulehâdan gürûh-ı Bektâşiyandan Dervîş İsmâ'îl'e müceddeden ve bi'l-fi'îl El-Hâc Bektâş Velî seccadenişiñi şeyh olan Eş-Şeyh Abdullatîf zîde takvâhu arzıyla bin yüz doksan üç senesi Recebinin on sekizinci gününde (8 Receb 1193-22 Temmuz 1779) tevcih olunub haliyen üzerinde olduğu defter-i rûznâmçede mestûrdur derûn-i arzda mezkûrû'l-ism Alî Efendi üzerinde bulunmamıştır bâkî emr ve ferman devletlû merhametlû sa'adetlû Sultanım hazretlerindir fi 16 Ş 1193 (29 Ağustos 1779).

hâdim-i şer'-i kerîm Es-Seyyid Abdurrahîm.

İ'lâmı mücebince İsmâ'îl'in ref'inden Ali'ye tevcih olunub ve mâliyeden berât buyurulmuş.

24 Ca 1193 (9 Haziran 1779)

ma'rûz-i bendeleridir ki,

hazret-i Ebî Eyüb Ensârî mahallâtından Zeyneb Hatun mahallesi sükkânından gürûh-i Bektâşiyandan Bosnevî Dervîş Mustafa mahalle-i mezbûrda vâkî' arsası hazret-i Ebî Eyüb hazretlerinin vakf-ı şerîfine senevî yüz seksen akçe mukâta'alı ber mantûk-i hüccet-i şer'îyye tahtânî bir bâb zâviye ta'bîr olunur vakf menziline kendi sâkin ba'de vefatihi evlâd-ı evlâd-ı evlâdına şart ve ba'de inkırâzî'l-evlâd kendi hulefalarının eslahına şart ve ba'de inkırâzî'l-hulefâ tarîk-i Bektâşiyandan azîz-i müşârünileyhin arzıyla eslah-ı Bektâşiyana şart ve ta'yîn eylediğivakfiyye-i ma'mûl behasında tasrîh olunmağla ber mantûk-i vakfiyye zâviye-i mezbura bilâ berât mutasarrıf olan vâkîf Dervîş Mustafa bilâ veled ve bilâ hulefâ fevt olub yerine sulehadan gürûh-i Bektâşiyandan Dervîş İsmâ'îl Hacı Bektâş Velî seccadenişini Eş-Şeyh Abdullatîf Efendî'nin arzıyla bin yüz doksan üç senesi Recebinin on sekizinci günü (8 Receb 1193-22 Temmuz 1779) tevcîh ve müceddeden berât verilip hala üzerinde olduğu askerî rûznameşinden derkenâr olunmuş şimdi medîne-i Eyüb mahkemesinde meclis-i şer'de zâviye-i mezkûreye ber minvâl-i muharrer askerî berâtıyla mutasarrıf olan Dervîş İsmâ'îl ile Dervîş Alî nâm kimesne terâfî'lerinde mezkûr Dervîş Alî fuzûlî zabt etmekle zâviye-i mezkûr bana teslimine tenebbüh olunmak matlubumdur dedikde gibbi'l-istintak merkûm Dervîş Alî dahi cevâbında müteveffa-yı mezbûr Dervîş Mustafa'nın ben eslah hulefâsından olduğumdan ber müceb-i vakfiyye-i ma'mûl beha şart-ı vâkîf üzere nevbet-i tasarrufunu bana şart ve ta'yîn eylediğini huzûr-i Müsliminde işhâd eylediğine binâ'en meşrûtiyye üzere zabt ederim deyu ba'de'd-def' ve'l-inkâr mezkûr Dervîş Alî ber vech-i muharrer müteveffa-yı mezbûr Dervîş Mustafa'nın eslah-ı hulefâsından olub yedlerinde olan vakfiyye-ei ma'mûl beha nâtk olduğu üzere nevbet-i tasarruf-ı zâviye kendinin olduğunu lede't-tezkiyye adaletleri zâhir olan medîne-i mezbûre ahâlisinden beş nefer kimesnelerin şehâdetleriyle mezbûr Dervîş İsmâ'îl muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin zâviyedârlık-ı mezbûr için Dervîş İsmâ'îl'in yedine verilen askerî berâtının kaydı ref' ve ba'de't-terkîn küçük evkâf muhâsesine kayd ve ber müceb-i şart-ı vâkîf eslah-ı hulefâdan mezbûr Dervîş Alî'ye tevcîh ve müceddeden yedine berât-ı âlîşân ihsân buyurulmak üzere emr-i âlî sudûru iktizâ eylediğini medîne-i mezkûre kadısı Mustafa Efendî i'lâm etmeğin ber vech-i meşrûh zâviye-i mezkûra mezbûr İsmâ'îl'in ref'inden şart-ı vâkîf üzere müceb-i i'lâm-ı şer'îyye merkûm Dervîş Alî'ye tevcîh ve mahalline kayd ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm eylemek üzere yedine berât ihsân buyurulmak ricâsına evlâd-ı Hacı Bektâş Velî'den halen âsitânelerinde seccadenişin olan Eş-Şeyh Abdullatîf Efendî arz eylemiş ber müceb-i i'lâm-ı şer'îyye şart-ı vâkîf üzere İsmâ'îl'in ref'inden Dervîş Alî'ye tevcîhi iktizâ eyleyüb ancak askerîden mâliyyeye nakl-i husûsi re'y-i rezîn-i isâbet karînlerine menût-ı mevâddan idüğü ma'lûm-ı âsefâneleri buyuruldukda ol bâbda emr ve fermân devletlû sultânım hazretlerindedir.

Belge 2. Karyağdı Baba Tekkesi'ne Derviş Ali bin Mehmed'in 1803 yılında post-nişin atanması (BOA, C. EV, 606/30600).

kaydı derkenâr

Defterhâne-i amire

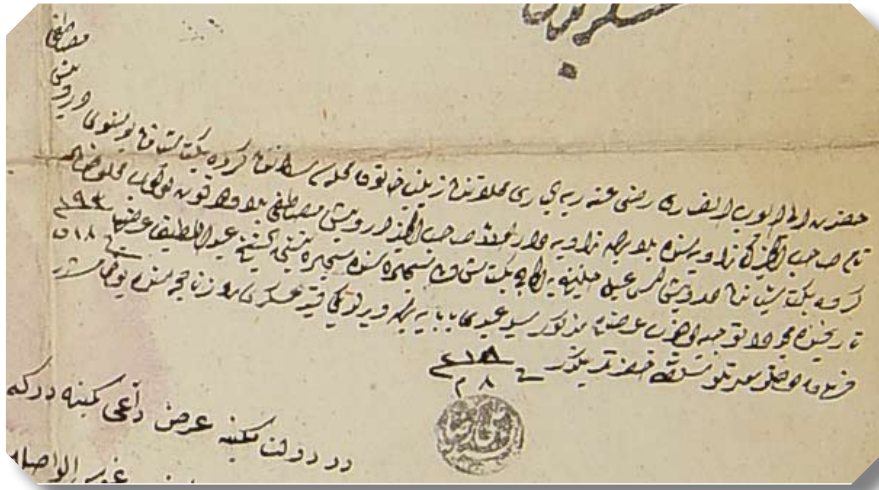
Zâviye-i merkûm Derviş Mustafa ve gürûh-ı Bektâşiyân der mahalle-i Zeyneb Hatun der kaza-i Eyüb

Abdî Baba

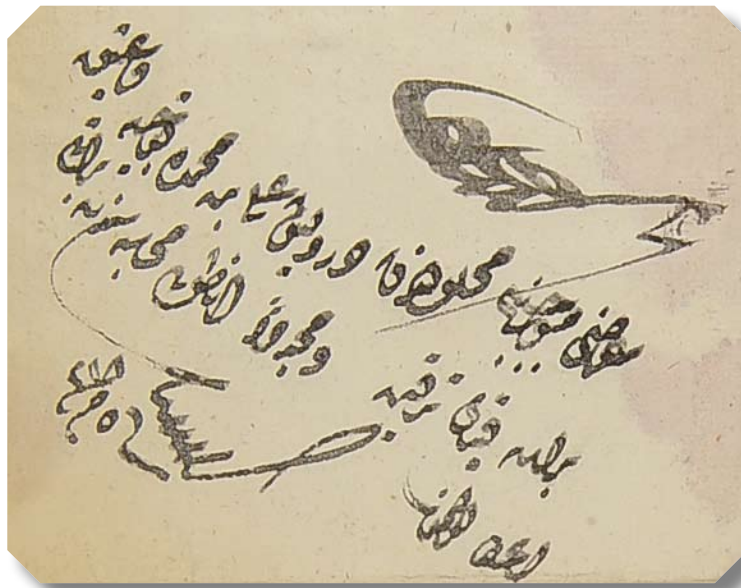
Zâviyedâr

ref'-i Derviş İsmâ'îl sâhib-i evlad-ı vakıfdan Derviş Abdî Baba şart-ı it'âm-ı ta'âm ayende ve revende bâ-arz Eşşeyh Abdüllatif Efendi Hacı Bektaş Velî seccadenişin fî 21 Safer sene 1196 (5 Şubat 1782).

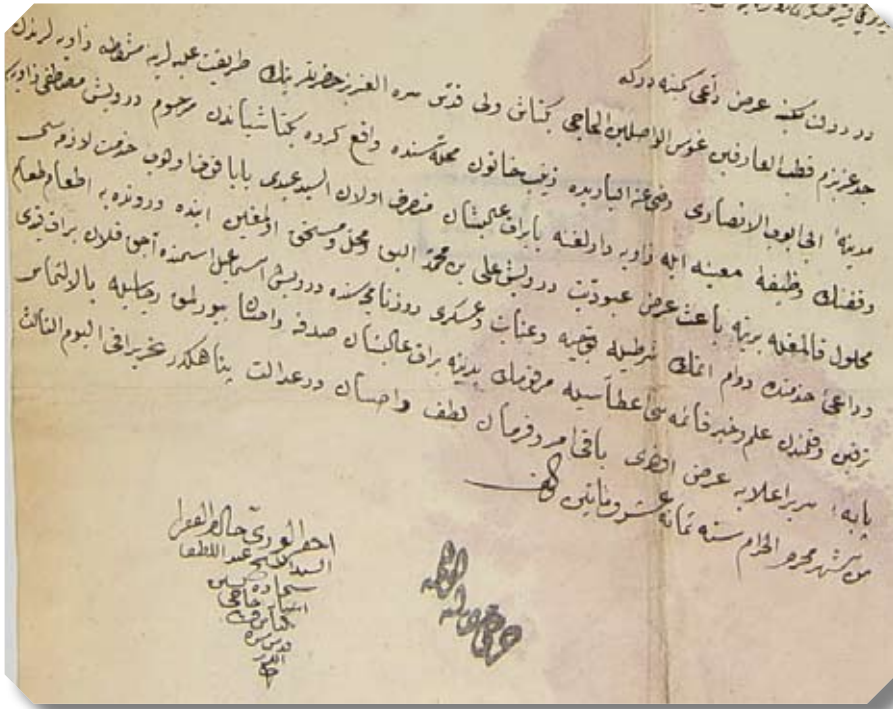
Zâviyedarlık-ı mazkûre vech-i meşrûh üzere merkûmun el-yevm bâ-berât-ı âlişân üzerinde olduğu defterde mestûrdur emr ve ferman devletlû inâyetlû Sultanım hazretlerindedir fî 5 M sene 218 (27 Nisan 1803).

Hazret-i Ebî Eyüb Ensârî razî anhü rabbühü'l-bârî mahallatından Zeyneb Hatun mahallesi sükkânından gürûh-ı Bektaşiyândan Bosnevî Derviş Mustafa nâm sâhibü'l-hayrın zâviyesinde bilâ berât zâviyedar olan sâhibü'l-hayr Derviş Mustafa bilâ veled fevt olub mahlûlünden gürûh-ı Bektâşiyândan Derviş İsmâ'il Halife'ye Elhâc Bektâş Velî seccadesinde seccadenişîn Eşşeyh Abdüllatif arzıyla fî 18 N sene 193 (29 Eylül 1779) tarihinde müceddeden tevcih olunub arz-ı mezkûr Seyyid Abdî Baba'ya berât verildiği kayd-ı askerî ruznâmçesinde bulunamamıştır ferman devletlü sa'âdetlü sultanım hazretlerindir fî 8 M sene 218 (30 Nisan 1803).

arzu mücebince mahlûlünden Derviş Ali bin Mehmed'e tevcih ve atık berât kaydı terkin ve müceddeden Anadolu muhasebesinden berâtı i'tâ olundu fî 5 M sene 218 (27 Nisan 1803).

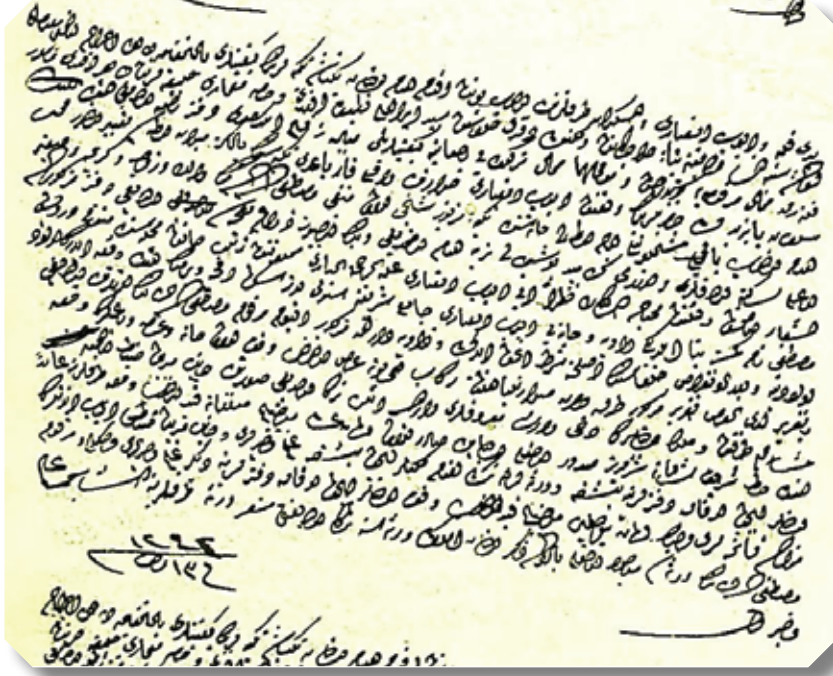

Der devlet-mekîne arz-ı dâ'î-i keminedir ki

Cedd-i azîzim kutbû'l-ârifîn gavsü'l-vâsilîn Elhâc Bektâş Velî kuddise sırrehü'l-azîz hazretlerinin tarikat-ı aliyyelerine meşrûta zaviyelerinden medîne-i Ebî Eyüb El-Ensârî razî anhü'l-bârîde Zeyneb Hatun mahallesinde vâkî' gürûh-ı Bektâşiyândan merhum Dervîş Mustafa zâviyesi vakfının vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârlığına bâ-berât-ı âlişân mutasarrıf olan Esseyyid Abdi Baba fevt olup hizmet-i lâzimesi mahlûl kalmağla yerine bâ'is-i arz-ı ubûdiyet Dervîş Ali bin Mehemed mahall ve müstehak olmağın ayende ve revendeye it'âm-ı ta'âm ve dâ'î-i hizmetinde devâm etmek şartıyla tevcih ve inâyet ve askerî rûznâmçesinde Dervîş İsmâ'îl isminde açık kalan berât kaydı terkin ve kaleminden ilmuhaber kâ'imesi i'tâsıyla merkûmun yedine berât-ı âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak ricâsıyla bi'l-iltimâs pây-e-i serîr-i a'lâyâ arz olundu bâkî emr ve fermân lütf ve ihsân der adâlet penâhındır tahrîren fî el-yevmi's-sâlis min şehri Muharremi'l-harâm sene semâne aşar ve mi'eteyn ve elf

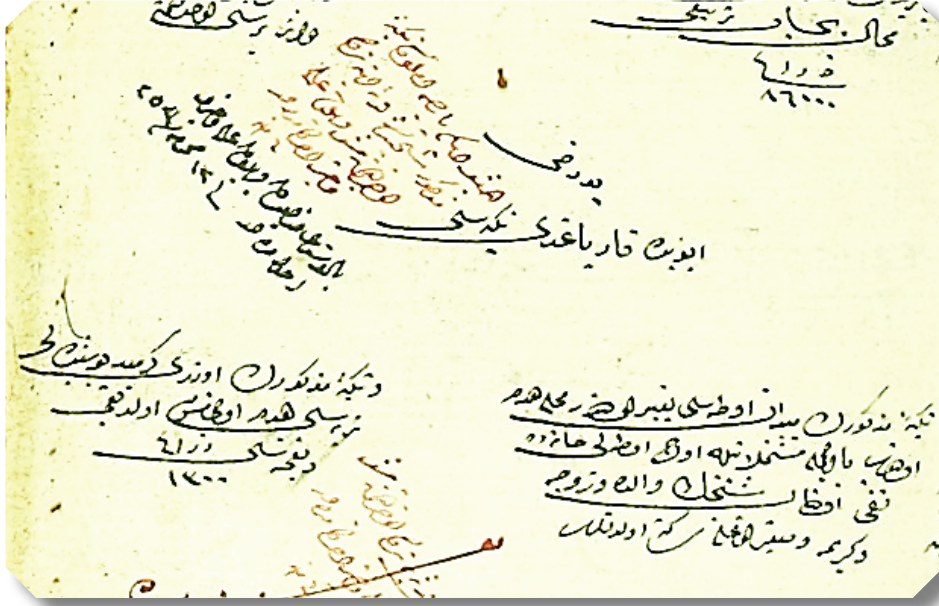
Ahferü'l-verâ Hâdimü'l-fukarâ Esseyyid Eşseyh Abdüllatif seccadenişîn-i âsîtâne-i Hacı Bektâş Velî kuddise sırrehullah hâlâ.

Belge 3. 1826'da Karyağdı Tekkesi'nin yıkıtılması ve emlakının zapt edilmesi (BOA, MAD, 9766, s. 339)

Yedikule ve Eyüb Ensârî ve Üsküdar taraflarında olub bundan akdem hedm olunan Bektâşî tekyelerinin keyfiyetleri bi't-tahkîk zâhire ihraç olunması muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olduğuna binâ' en hovâceğândan ve mektûbî defteri hulefâsından Seyyid İbrahim Nazîf Efendi ve Hâssa mi'mârı halifelere tahîr Efendi me'mûr kılınarak mahal-i merkûma gönderilmiş ve mûmaileyhümâ mahal-i mezkûreyi bi'l-mu'âyene keyfiyetlerini mübeyyin terkîm eyledikleri defter nâtlık olduğu üzere Sultan Bâyezid Velî hazretlerinin vakfından Eyüb Ensârî civârında vâkî Karyağdı tekyesinin yalnız meydân odası ta'bîr olunur mahal hedm olunub müştemilatıyla üç odalı hânesinde tekye-i mezbûr şeyhi olan menfi Mustafa Dede'nin vâlîde ve zevce ve kerîme ve sağır oğlu sâkin oldukları ve üzeri kiremid puşideli türbe hedm olunmadığı ve bin üç yüz (1.300) zirâ' bağçesi olduğu defter-i mezkûrede iş'âr olunmuş vakfından mahreç derkenara nazaran Ebî Eyüb Ensârî aleyhü'r-rahmanü'l-bârî mahallâtından Zeyneb Hâtûn mahallesinde müteveffâ Dervîş Mustafa nâm kimesne binâ eylediği zâviye ve hâneyi Eyüb Ensârî câmi'-i şerîfine senevî yüz seksen (180) akçe vermek üzere vakf ederek evlâdına ve ba'de'l-inkırâz hulefâsından eslahuna şart etmiş idüğü ve zâviyedarlık-ı mezkûr elyevm merkûm Mustafa Dede'nin evlâdından olduğu bâ-takrîr lede'l-arz takrir-i mezkûr taraf-ı hazret-i sadâretpenâhîden rikâb-ı hümâyûna arz olundukda vakf olan hâne ve arsa ve bağların vakf-ı müşârünileyh tarafından ve mülk olanların dahî vâris-i ma'rûfları var ise anlara terk olunduğu sûrette cânib-i mirîden zabt olunmak üzere zabt-ı şerîf-i şâhâne şerefrîz sudur olmağla olbâbda sâdır olan ferman-ı âlî mûcibince kayd olunub vakf taraflarına â'id olanlar için evkâf defterlerine başka ve vereselerine terk lâzım gelenler için başka ilmühaberleri ve cânib-i mirîden zabt icâb edenlerin ka'imeleri verilmek fermân buyurulmağın mücebince kayd olunub vakf olanlar için evkâf defterlerine diğе rilmuhaberleri verildiği ve merkûm Mustafa Dede'nin veresesi mevcûd olmağla bâlâda zikr olunan emlak veresesine terk olunduğu müş'ir verese taraflarına iş bu ilmühaber verildi 13 Receb sene 1242 (10 Şubat 1827).

Belge 5. 1826'da Karyağdı Tekkesi'nin yıkılması ve emlakının zapt edilmesi (MAD, 9731, s. 406).

bu dahî

Eyüb'de Karyağdı tekyesi

İş bu iki parça emlâk tekye-i mezkûr şeyhinin vereselerine terk olduğunu müş'ir verilen ilmuhaber ahkâmındadır

Bi'l-istid'â zabtından verilen ilmuhaber ahkâmındadır fî 13 Muharrem sene 253 (19 Nisan 1837).

Tekye-i mezkûrun meydân odası ta'bîr olunur mahalli hedm olunub bi'l-cümle müştemilâtıyla üç odalı hânedede nefy olunan şeyhin vâlîde ve zevce ve kerîme ve sagîr oğlu sâkine oldukları

Ve tekye-i mezkûrun üzeri kiremid puşideli türbesi hedm olunmamış olduğu ve bağçesi

1.300 zirâ'

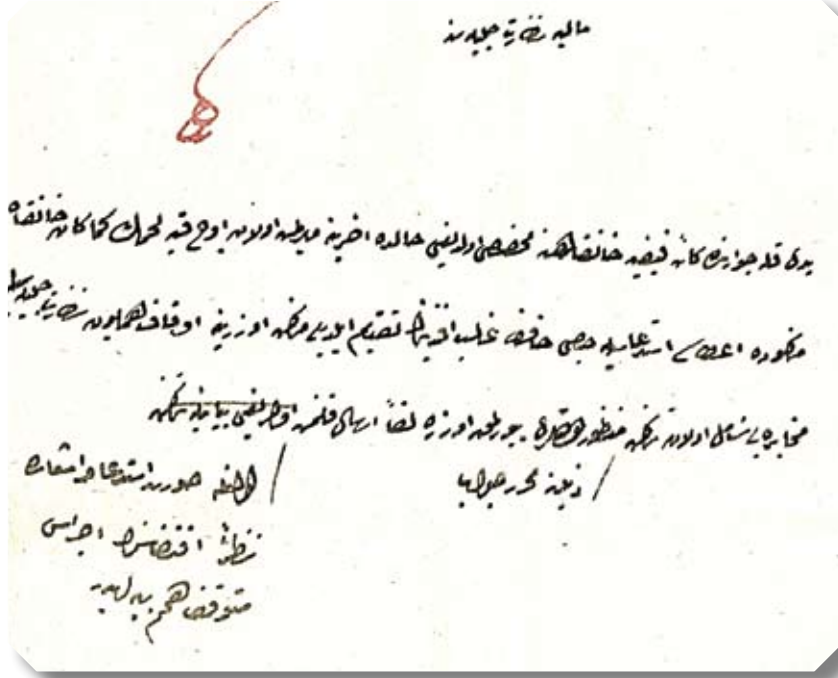
Belge 6. 1826'da Karyağdı Tekkesi'nin kapatılması (BOA, EV. MH, 67/62).

İ'lâm

Mukaddemce huzûr-ı bâb-ı âlilerine bi't-takdîm fermân-ı sâmileleriyle havâle buyurulan iş bu arzuhâlinde hazret-i Ebî Eyüb Ensârî razî anhü'l-bârî hazretlerinin vakf-ı celîlesine merbut (?) medîne-i Eyüb'de Zeyneb Hatun mahallesinde vâkî Karyağdı tekyesi dimekle ma'rûf tekyeye pederi mahlûlünden mutasarrıf ise de yedinde olan ilmuhaber zâyî' olmuş olduğu beyanıyla zâyî'den bir kıt'a ilmuhaber i'tâsı istid'â eder tekye-i mezbûr zâviyedârlığı Seyyid Mustafa nâm kimesnenin elân uhdesinde idüğü kaleminden ve mukaddemce Bektâşî tekyeleri hakkında şeref-efzâ ve sudûr buyurulan irâde-i seniyye mücebince tekye-i mezbûr keyfiyeti dahî me'mûru ma'rifetiyle lede'l-arz tekye-i mezbûrun yalnız meydân odası hedm olunub müştemilâtı üç odalı hânesi vakf-ı müşârünileyhe senevî yüz seksen (180) akçe vermek üzere zâviyedârı olan merkûm Mustafa'nun veresesine terk kılınarak bidâyete bir kıt'a ilmuhaber verilmiş idüğü muhalledefâtından muhreç derkenârda gönderilmiş olmağla bu sûrette me'al-i istid'â ve irâde olunan derkenâra nazaran mukaddem verilmiş olan ilmuhaberın kaydı mücebince ber mücebi istid'â zâyî'den ve müceddeden bir kıt'a ilmuhaber i'tâsı tesviyesi husûsuna himmet buyurmaları için hazîne-i âmire defterdârı (?) müşîr-i mükerrerem devletlû efendi hazretlerine havâlesi lâzım geleceği ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda fi gurre-i Za sene 52 (9 Mart 1837) yazılmıştır.

Belge 7. Yedikule'deki Feyziye Hânkâhı'na tahsis edilmiş iken Karyağdı Baba Tekkesi'ne verilen etin tekrar eski yerine iade edilmesi isteği (BOA, A. MKT. MHM, 161/22).

Mâliye Nezâret-i Celîlesine

Yedikule civârında kâ'in Feyziye hânkahîna muhassıs olduğu hâlde aharına verilmiş olan üç kıyye lahmın kemâkân hânkâh-ı mezkûre i'tâsı istid'âsıyla Hâcî Hâfız Galib Efendi'nin takdim eylediği müzekkere üzerine evkâf-ı hümayûn nezâret-i celîlesiyle muhâbereyi şâmil olan tezkere zeyline muharrer cevâb manzûr-ı devletleri buyurulmak üzere leffen irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid'â ve iş'âra nazaran iktizâsında icrâsı mutavakkıf himem-i behiyyeleridir.

Tarih 27 Z sene 1275 (28 Haziran 1859).

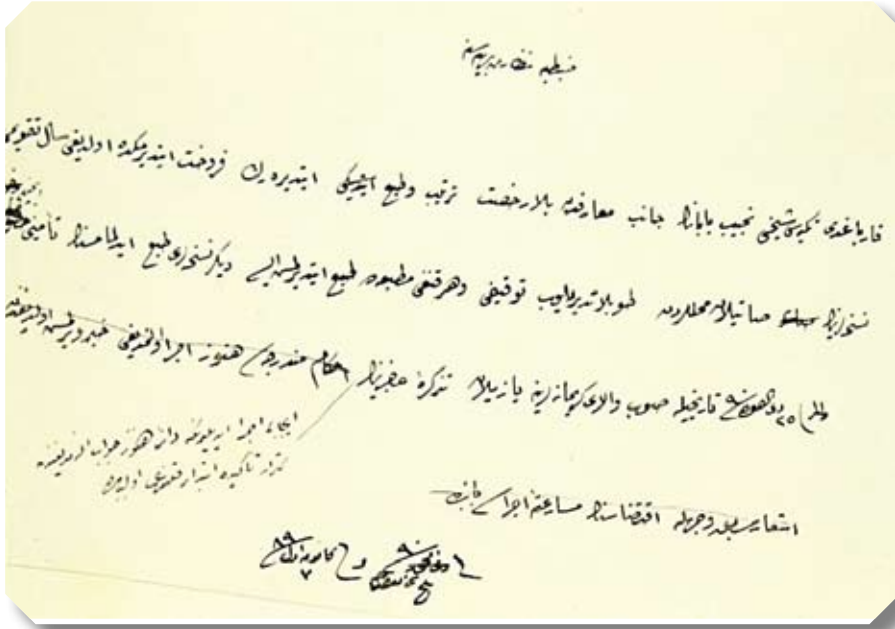
Belge 8. Necib Baba'nın Karyağdı Baba Tekkesi'ndeki matbaasında bastırıldığı yıllık takvimin toplatılması (BOA, MF.MKT, 16/177).

Zabtiye Nezâret-i Behiyyesine

Şunun bunun çıkaracakları takvîm-i sâliye evkâf-ı şer'iyeye derç olunmaması bu makule takvîmlerin neşrinden evvel nezâret-i âcizinden istizân kılınmış ve takvîm-i sâla evkâf-ı şer'iyenin derci bâ fermân-ı âlî ser müncemine (?) hasr ve tahsîs olunması bâ irâde-i seniyye keyfiyet gazeteler vasıtasıyla î'lân ve işâ'a kılınmış olduğu hâlde Eyüb'de Karyağdı tekyesi şeyhi Necîb Baba cânib-i ma'ârifden bilâ ruhsat evkâf-ı şer'iyeye derciyle nüshası leffen gönderilen sâl takvîmini tertîb ve tab' etdirerek cânib-i ma'ârifden bilâ ruhsat furuht ettirmekte (olduğundan nüshası dahî ele getirilmiş olduğundan) olduğundan bunların haber verildiğinden nüshalarının (hilâf-ı nizâm harekete cür'et edenler hakkında mu'âmele-i kânûniyye icrâsı lâzımeden olarak keyfiyet iktizâyı hâli taraf-ı âlilerine iş'âr olunmak üzere mezkûr sâl takvîmlerinin serî'an men'-i neşr ve mevcûd ahz ve dâ'ire-i ma'ârifeye irsâli ve basılan matba'adaki taş üzerindeki yazıların dahî mahv ettirilmesi husûsuna) satılan mahal-lerden toplattırılıb tevfi zi ve her kangi matba'ada tab' edilmiş ise diğer nüshaları tab' edilmemesinin te'mîni husûsuna ve nâşir ve tâbi'leri hakkında olacak mu'âmeleye gelince burası Bab-ı Âli'den ibtidâra himmet olmağla vârid olacak irâde-i aliyyeye göre keyfiyet-i savb-ı vâlâ-yı nezâretpenâhi buyurulacağından ol veçhile icrâ-yı iktizasına himem-i aliyyeleri derkâr buyurulması bâbında.

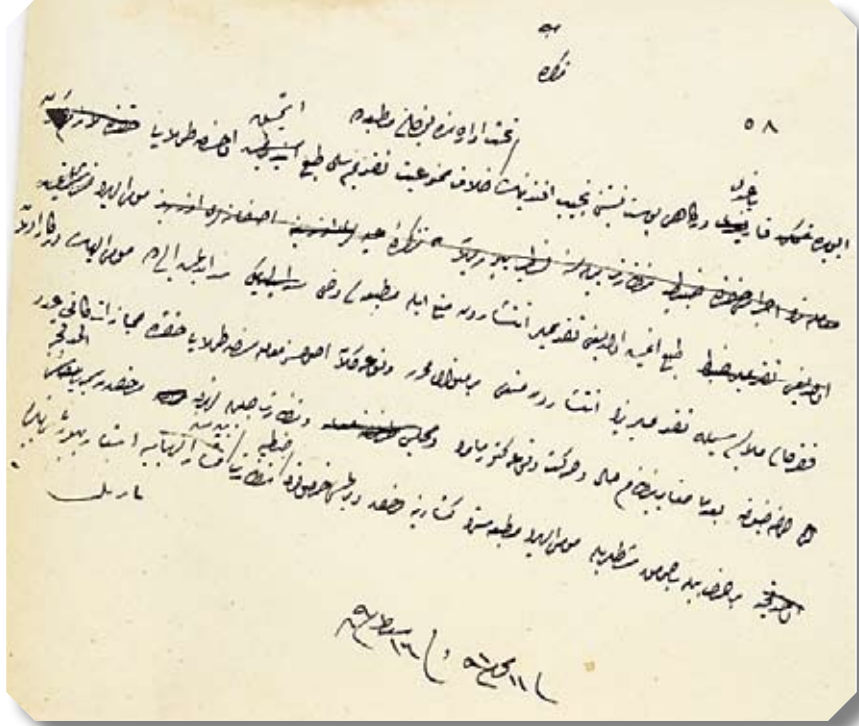
fî 26 Zilka'de sene 90 ve fî 3 Kânûn-ı sâni sene 89 (15 Ocak 1874).

Zabtiye Nezâret-i behiyyesine

Karyağdı tekyesi şeyhi Necîb Baba'nın cânib-i ma'ârifden bilâ ruhsat tertîb ve tab' ettirerek fûruht ettirmekte olduğu sâl takvîmi nüshalarının satılan mahallerden toplattırılıb tevkîfi ve her kangi matba'ada tab' ettirilmiş ise diğerk nüshaları tab' edilmemesinin te'mîni için fî 25 Zilka'de sene 90 (14 Ocak 1874) tarihiyle savb-ı vâlâ-yı kerîhânelerine (?) yazılan tezkere-i âcizinin (ahkâm-ı mündericesi henüz icrâ olunmadığı haber verilmiş olduğundan iş 'âr-ı sâbık veçhile iktizasının müsâra'aten icrâsı bâbında) icâbı icrâ edildiğine dâ'ir henüz cevâb alınmadığından tekrâr te'kide ibtidâr kılındı ol bâbda fî selh-i Zilka'de ve fî 7 Kânûn-ı evvel sene 89 (19 Aralık 1873).

Belge 9. Necib Baba'nın Karyağdı Baba Tekkesi'ndeki matbaasında bastırıldığı yıllık takvimin toplatılması (BOA, MF. MKT, 17/63).

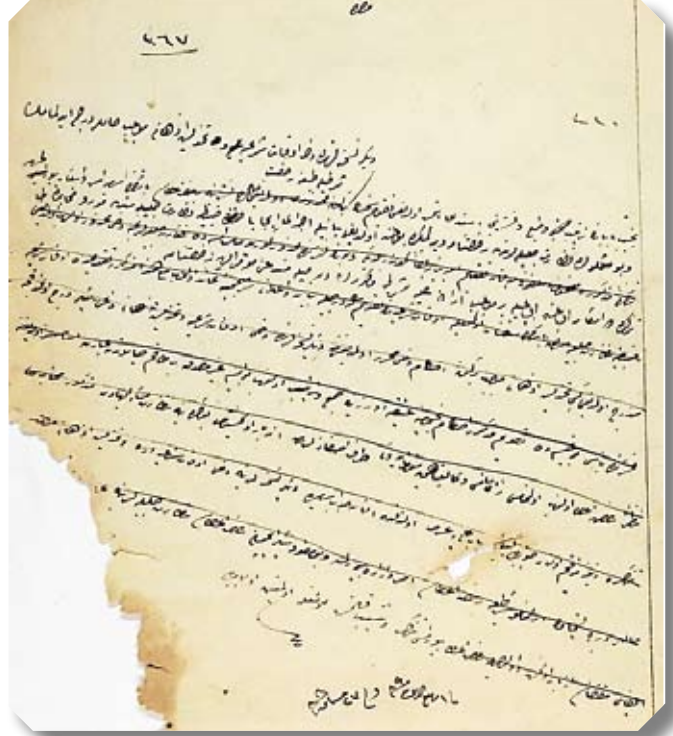

Müzekkere

58

Eyüp'de Karyağdı dergâhu post-nişini Necib Efendi'nin taht-ı idâresinde bulunan matba'ada hilâf-ı memnû'iyet takvim-i sâl tab' etmiş olmasından dolayı (hakkında lâzım gelen mu'âmelenin icrâsı hakkında zabtiye nezâret-i behiyyesine tasfir buyurulan tezkere-i aliyyeleri üzerine asafâneleri üzerine) mumaileyh (neşr etmiş olduğu takvîmler zabt) tab' etmiş olduğu takvîmler intişârdan men' ile matba'ası dahî sed edilmiş ise de mûmaileyhin derkâr olan nazarhâsı (?) mülâbesesiyle takvîmlerinin intişardan men'i ber minvâl-i muharrer vukû'a gelen usulsüz mu'amelesinden dolayı hakkında mücazât kânî adr (?) olunacağından ba'demâ mugâyir nizâm-ı hâl ve hareket vukû'a getirmemek meclis ve nezâret-i celîlelerinden ruhsat-ı resmiye almadıkça bir haber (?) bile yapmamak (?) şartıyla mumaileyh matba'asının küşâdına ruhsat verilmesi husûsunun zabtiye nezâret-i behiyyesine iş'âr buyurulması bâbında fi 11 Muharrem sene 91 ve fi 16 Şubat sene 79 (28 Şubat 1874).

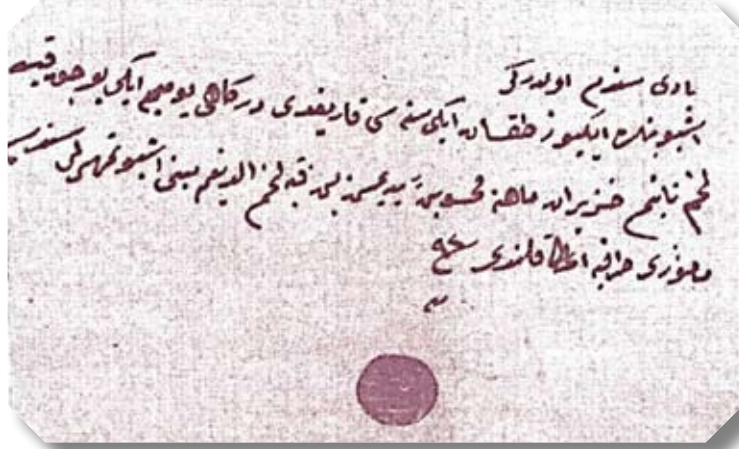
Belge 10. Necib Baba'nın Karyağdı Baba Tekkesi'ndeki matbaasında bastırıldığı yıllık takvimin toplatılması (BOA, MF. MKT, 1/11).

Müzekkere

Necîb Baba'nın tertîb ve tab' ve neşrini istid'â etmiş olduğu takvim-i sâlin (?) diğer nüshalarında dahî evkâf-ı şer'iyeye ve tahdîş-i (?) ezhân mûcib haller derç edilmemek şartıyla tab'ına ruhsat (bir güne mahzuru olmadığı halde neşrine ruhsat i'tâsı bâ-tezkere-i sâmiye emr ve iş'âr buyurulmuş ve bu misillülere nezâret-i celîlelerinden ruhsatnâme verilmekte bulunmuş olduğu beyânıyla icrâ-yı îcâbı zabtiye nezâret-i celîlesinden mevrûd muhâbereyi (tezkere-i mezkûre melfuf ve melfûfu bulunan takvim-i sâliye beraber leffen gönderildiği ve bunun neşrinde mahzûr görülememiş ise de nezâret-i celîlelerince dahî mahzûr olup olmadığı) tezkerede iş'âr olunmuş olmasıyla ber mûceb-i irâde-i aliyye şart-ı mezkûrun derciyle münde'î-i mûmaileyh ruhsatnâme (zabtiye nezâret-i celîlesinden bâ-tezkere-i iş'âr olunmasıyla evkâf-ı şer'iyenin takvîm-i sâl derciyle beyân ve i'lân ser mahmiyete (?) a'id olup ma' hazâ mezkûr takvîmde evkâf-ı şer'iyeye munderiç olmadığı gibi tahdîş-i ezhân mûcib bir güne ahkâm dahî muharrer olmadığından diğer nüshalarında dahî evkâf-ı şer'iyeye ve tahdîş-i ezhân dâ'î şeyler derç olunmadıkça neşrinde ba'is yoğise de takvîm-i mezkûr ahkâm-ı nücûmiyye-i atîka üzerine cem' ve tertîb olunub bu ise gayr-i musaddak bir tâkım hayâlatdan ibâret esâssız olduğuna nazaran ruhsat i'tâ olunub olunmaması re'y-i sâmi-i vekâletpenâhiye menût idüğü taraf-ı asafânelerinden ezbâr olunmuş bu kere yine nezâret-i müşârünileyhâdan mezkûr muhâbereli tezkere zeyline mürâkim olunan cevabda bâb-ı âliyye arz olundukda alınan cevâb-ı sâmiye diğer nüshalarına dahî evkâf-ı şer'iyeye ve tahdîş-i ezhân hâller derç olunmamak şartıyla ruhsat i'tâsı emr ve irâde buyurulmuş ve bu makûle şeyler için ruhsat i'tâsı nezâret-i celîlelerine arz ve ifâ-yı muktezâsı ezbâr olunmuş ve ol veçhile ruhsat) i'tâ buyurulması tezekkür ve tensîb kılınmış olmağın ol bâbda fî 1 Reb'ü'l-evvel sene 89 ve fî 27 Nisan sene 88 (9 Mayıs 1872).

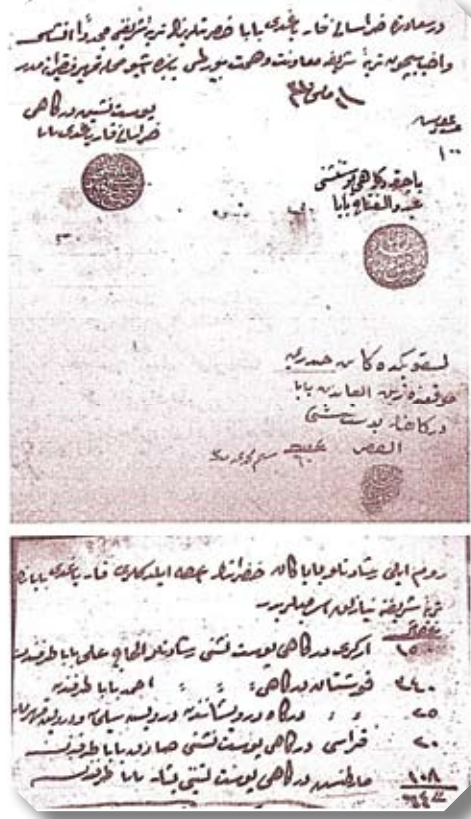
Belge 11. 1876 yılında Karyağdı Baba Tekkesi'ne lahm (et) tayin edilmesi (BOA, EV. MH, 1859/61).

Bâdî-i senedim oldur ki

İş bu bin iki yüz doksan iki senesi Karyağdı Dergâhı yevmî iki buçuk kıyye lahm-ı nâ'ibim Haziran mâhına mahsûben bin yetmiş (?) beş kıyye lahm aldığım mebni iş bu senesi me'mûru tarafına i'tâ kılındı sene 92 (1876).

Belge 12. Horasanî Karyağdı Baba Türbesi'nin 1894 tarihinde tamiri için yapılan para yardımları (Şahin, 2013: 338).

Dersa'âdette Horâsânî Karyağdı Baba hazretlerinin türbe-i şerifi müceddeden inşâsı ve ihyâsı için türbe-i şerîfe mu'âvenet ve himmet buyurulması bâbında iş bu mahalle temhîr-i fakîrânemdir fî 1 Mayıs sene 310 (13 Mayıs 1894).

Post-nişin-i dergâh-ı Horâsânî Karyağdı Baba

Hâfız Mehmed Sâlih Baba

Baçka dergâhı post-nişini Abdülfettâh Baba

guruş 100

Leskovik'de kâ'in Haydariye mevki'inde Zeynelâbidîn Baba dergâhının post-nişini

guruş 60

Rumili reşâdetlû babagân hazerâtının arz eyledikleri Karyağdı Baba'nın türbe-i şerifine niyâzlık esâmîleridir

guruş

150 Ergiri dergâhı post-nişini reşâdetlû Elhâc Ali Baba tarafından

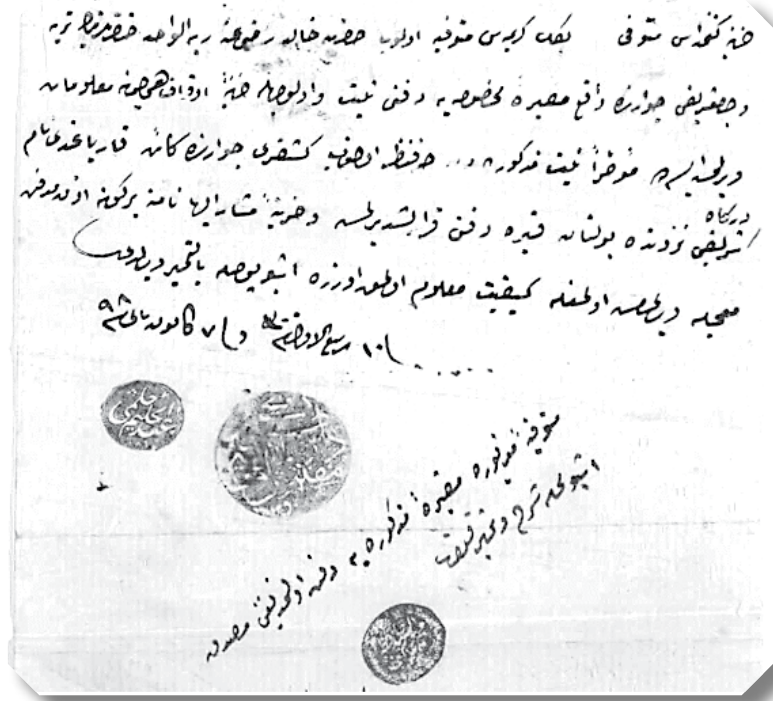
340 Koştan dergâhı post-nişini reşâdetlû Ahmed Baba tarafından

25 Koştan dergâhı dervîşânından Dervîş Süleymân ve Dervîş Kahraman

20 Karâsi dergâhı post-nişini Sadık Baba tarafından

108 Marteneş dergâhı post-nişini Yaşar Baba tarafından 643

Belge 13. Hazine kethüdası Zebur Bey'in kerimesinin cenazesinin Karyağdı Dergâhı haziresine defnedilmesi (BOA, EV. MKT, 1196/51).

Hazîne kethüdâsı müteveffâ beyin kerimesi müteveffiye olub hazret-i Halid razî anhü rabbühü'l-vâhid hazretlerinin türbe ve câmi'-i şerifi civârında vâki' makbere-i mahsûsaya defni niyet ve ol veçhile hazine-i evkâf-ı hümayûna ma'lûmât verilmiş ise de mu'ahharan niyet-i mezkûreden sarf-ı nazar olunub Kışkırı civârında kâ'in Karyağdı nâm dergâh-ı şerifi nezdinde bulunan kabre defni kararlaştırılmış ve hazîne-i müşârüniley nâmına bir güne izn-i medfen-i mu'accele verilmemiş olmağla keyfiyet ma'lûm olmak üzere iş bu pusula bi't-temhîr verildi fî 10 Rebi'ü'l-avvel sene 300 ve fî 7 Kânûn-ı sâni sene 98 (19 Ocak 1883).

müteveffiye-i mezbûre makbere-i mezkûreye defn olunmadığı musaddak iş bu mahalle şerh ve temhir kılındı.

Belge 14. Yaşar Baba'ya Hacı Bektâş Veli Tekkesi'nden Karyağdı Baba Tekkesi Post-nişinliği için verilen 13 Cemaziyelâhir 1343 (9 Ocak 1925 Cuma) tarihli icâzetnâme (Birge, 1965: 248-250; Yüksel, 2005: 198-199).

hüve'l-mu'în

innehu min süleymâne ve innehu

Bismillâhirrahmanirrahîm

Elhamdü lillâhi'l-lezî hedâna li haza ve ma küna nehtedi levlâ en hedânellah vema tevfkî illa billâh ve hüve hasbüna ve ni'me'l-vekîl elhamdü lillâhi'l-lezî hedâna ile't-tarîki'l-enbiyâ ve'l-mürselîn ve en'amenâ ni'meti's-sülûk fî mesleki'l-evliyâ ve'l-mukarrebîn ve zeyyene's-semâ'e sudûri'l-ârifîn bi kevâkibi esrâri'l-kakâyık ve'l-irfân ve nevvere mişkâte kulûbi's-sâlikîn bi envâri'l-hidâyeti ve'l-îkân

ve sallallahu alâ Resûlinâ Muhammedini'l-lezî erşedena ila tarîki'l-hakki ve'l-yakîn ve eddebena bi adâbî'ş-şer'î'l-mübîn ve alâ âlihi'l-eşhâr ve alâ eshabihî'l-ahyâr ila yevmi'd-dîn amma ba'd ol server-i kâ'inât ve ol mefhar-i mevcûdât Resûlü's-sekaleyn ve hüden rahmeten li'l-alemîn habîb-i Hüdâ şefî'-i rûz-ı cezâ Cenâb-ı Hazret-i Muhammedinü'l-Mustafa sallallahu te'âla aleyhi vesellem Efendimiz'in Ravza-i Ensab-ı Mutahharalarında perverişyâb olup pişvâ-yı tarîkat ve rehnümâ-yı hâdî-yi hakîkat olan hayrî'l-beşer sâki-yi kevser esedullahî'l-gâlib Ali ibni Ebî Tâlib kerremellahu vechehu ve radiyallahu anhü Efendimiz hazretlerinin hadîka-i sülâle-i Hâşimiyyelerinde teferru' eden şecere-i mübareke-i nurânînin semerât-ı hidâyet-âyâtından ve merkez-i ma'mûre-i Hâkda gavs-ı a'zam ve kutbü'l-aktâb olan heykel-i nurânî sırr-ı subhânî pîrimiz Efendimiz Es-Seyyid Muhammed Hünkâr Hacı Bektâş Velî kuddise sirruhü'l-alî vel-celî hazretlerinin tarîkat-ı aliyyesine müntesip ve rişte-i irâdetlerine müte'allık ve merbût olan âşikân sâdikân muhibbân dervişân-ı hakîkat-nişânların ma'lûmları olsun ki, bu def'a münhal kalan İstanbul'da Karyağdı Dergâhı post-nişânlığına sîret-i hâli ve iktidâr-ı kemâliyle ma'rûf ve evsâf-ı memdûha-i matlûbe ile mevsûf ve mücerrebü'l-etvâr Yaşar Baba'nın ik'âdına hasbe't-tarîka ruhsat ve icâzet verilmesi hakkında mahallî muhibbânı taraflarından gönderilen mektûb vâsıl ve mefhûmuna ittılâ'ımız şâmil oldu mü'minlerin tahsîn eyledikleri şey indallah-ı müstahsendir me'alinde vârid olan hadîs-i şerîfe imtisâlen bizler dahi mûmaileyh Yaşar Baba'nın şerî'at-ı Muhammediyye ve tarîkat-ı Ahmediyye erkânının icrâsına dikkat ve sırât-ı müstakîmden ser-mû inhirâf etmemeğe ve âdâb-ı tarîkatla mü'eddeb ve mühezzeb-i himmet ve âyende ve revendeye hüsn-i nazarla hizmet ve bihamdillahi te'âla vatan-ı azîz-i mukaddesimizi tahlîs eden gâzi-yi bîmedânî Mustafa Kemâl Paşa hazretleriyle rüfeka-yı kirâm-ı mücahedetlerinin himmet ve şeca'at-ı haydarâneleriyle mü'essis-i devlet-i cumhûriyyemizin mâdâmü'l-mülûvân-ı hükümrân şân ve celâdet ve sa'adet-i ebediyye ile mazhâr-ı i'âne-i ruhâniyye-i cenâb-ı sa'adet buyurulması da'vât-ı mefrûzasına evkât-ı hamsede müdâvemet ve'l-hâsıl zâhir ve bâtın müstahsen hareket etmesi me'mulümüz idüğünden zâviye-i mezkûr postuna ku'üd ile muhibbân âşikân sâdikânın hidemât-ı ma'neviyye-i ma'lûmelerini ifâ ile beraber kendisinden yed tutup ikrâr-bend olmalarına ruhsat ve bâbâ-yı mûmaileyhe iş bu icâzetnâme dergâh-ı feyz-iktinâh-ı Hazret-i Pîr'den verildi cümlelizin ma'lûmu olsun ve icâzetimize i'timâd kılınsın! Vesselâmu ala men ittabba'î'l-Hüda fî 13 Cemaziyelâhîr sene 343 ve 9 Kânun-ı Sâni sene 341 (9 Ocak 1925).

Hâdimü'l-fukara Post-nişân ve Türbedâr be Dergâh-ı Hacı Bektâş Velî (Mühür)

El-Fakîr Atacı Baba be dergâh-ı müşarunileyh (Mühür)

El-Fakîr Etmekçi Baba be dergâh-ı müşarunileyh (Mühür)

El-Fakîr Aşçı Baba be dergâh-ı müşarunileyh (Mühür)

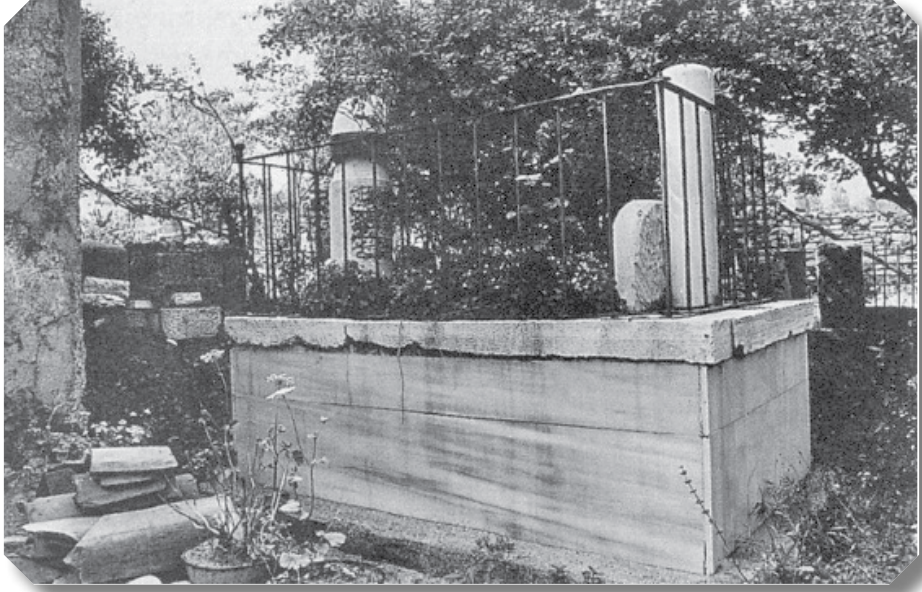
Hanbağı be dergâh-ı müşarunileyh (Mühür)

Dedebağı be dergâh-ı müşarunileyh (Mühür)

Mihmandâr be dergâh-ı müşarunileyh (Mühür)

RESİMLER

Resim 1. Karyağdı Mehmed Ali Baba'nın kabri (1994) (Zarcone, 1994-IV: 476)

Resim 2. Karyağdı Mehmed Ali Baba'nın mezar taşı kitabesi

Resim 3. Karyağdı Baba Tekkesi Post-nişini Hâfız Salih Baba'nın Bektâşî fahrî ile imamlık yaptığı Zeyneb Hatun Camii

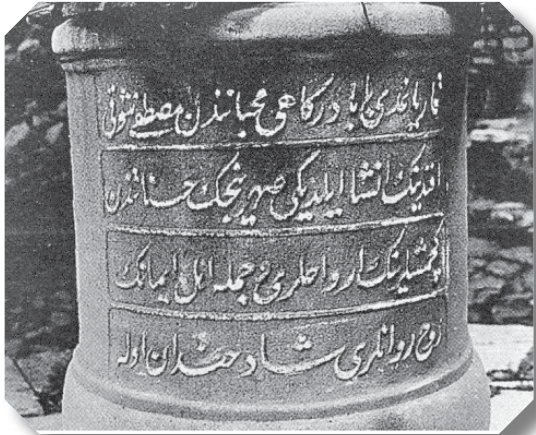
Resim 4. Karyağdı Baba Tekkesi Son Post-nişini Zâkirbaşı Hafız Yaşar Baba ve iki dervîşi

Resim 5. Karyağdı Baba Tekkesi Semâhânesi (Meydanevi)'nin yıkılmadan önceki hali

Resim 6. Karyağdı Baba Tekkesi'nin çalınmış olan kitâbeli kuyu bileziğinin ön ve arka yüzü (1982) (Zarcone, 1994-IV: 476; Tanman, 1994-IV: 476; Yüksel, 2005: 207)

Resim 7. Karyağdı Baba Tekkesi haziresinde Mehmed Abdî Baba'nın elifi taclı mezartaşı

Resim 8. Karyağdı Baba Tekkesi haziresindeki tekke post-nişinlerinden ve Zeyneb Hatun Camii İmamı Hafız Mehmet Salih Baba'nın mezar taşı kitabesi

Resim 9. İşkodralı Şerifi Mustafa Paşa'nın haremi ve İpekli Abdurrahman Paşa'nın kerimesi Nuriye Hanım'ın tekke haziresindeki mezarı ve şâhidesi

Resim 10. Karyağdı Baba Tekkesi haziresinin eski mezar taşlarından örölmüş duvarı (2005) (Yüksel, 2005: 219)

Resim 11. Karyağdı Baba Tekkesi Semahanesi'nin güney duvarı (Yüksel, 2005: 201)

Resim 12. Karyağdı Baba Tekkesi Semahanesi'nin güney duvarı

Resim 13. Karyağdı Baba Tekkesi'nin selamlık kısmı (Yüksel, 2005: 202)

Resim 14. Karyadı Baba Tekkesi'nin yıkılmadan önceki resimlerinden biri (Yüksel, 2005: 205)

Resim 15. Karyağdı Baba Tekkesi'nin bugünkü hali

Resim 16. Karyağdı Baba Tekkesi'nin bugünkü hali

Resim 17. Karyagdı Baba Tekkesi'nin bugünkü hali

Resim 18. Karyagdı Baba Tekkesi ve haziresinin bugünkü hali

